
Sejren

Et Skuespil om Verden i Dag

Et skuespil af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Sejren	4
Et Skuespil om Verden i Dag	4
Metadata om værket	4
Titel	6
1. Akt: I.	6
2. Akt: II.	23
3. Akt: III.	28
4. Akt: IV.	39
5. Akt: V.	49

Sejren

Et Skuespil om Verden i Dag

Kilde Munk, Kaj. 1936. *Sejren: Et Skuespil om Verden i Dag*, København: Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck.

Indledning

I år 1936 var Kaj Munk ikke meget produktiv som dramatiker. Bortset fra *10 Oxford-Snapshots*, *Endnu et Oxford-Snapshot* og *Kunsten i København*, som man ikke kan regne som ”stor kunst”, offentliggjorde han faktisk kun et skuespil, *Sejren*, som i øvrigt blev færdigt allerede i slutningen af januar.

Det dengang højaktuelle historiske udgangspunkt for skuespillet var krigen i Abessinien (Etiopien), som den italienske fascistleder Benito Mussolini (1883-1945) i 1935-36 ledte Italien ind i. Munks ‘skuespil om verden i dag’ var så tæt på begivenhederne, at den danske censor forbød skuespillet, hvorfor det fik sin urpremiere i Oslo – vel at mærke: før konflikten var afsluttet. I København blev det først opført i 1937.

Skuespillet handler om Kansler Alexi, der med ukuelig vilje og med anvendelse af alle midler søger at erobre nye territorier for at forbedre landets økonomiske situation og hævde sin egen position som diktator. Alexis opfyldelse af sit livskald ender i en art storhedsvanvid. Tematisk er *Sejren* med sit fokus på viljemennesket og magtens ambivalens forbundet med Munks andre “diktatorskuespil”, bl.a. *En Idealist* (skrevet 1923-1924) og *Diktatorinden* (1937).

I magtens periferi rundt om kansleren findes flere interessante persontyper bl.a. munken Johannes (paven), Alexis højre hånd, Devetti, og kardinal Sozzi, hvor de to sidste har flere fællestræk med personer i bl.a. *Kardinalen og Kongen* (1929) og *Cant* (1931).

Det er ligeledes værd at bemærke, at Munk faktisk skrev to forskellige slutninger på dette skuespil. I den oprindelige får paven det sidste ord, idet kansleren bliver myrdet af sin kone lige præcis i det øjeblik, hvor han vil træde ud på balkonen for at modtage folkets hyldest. I den anden slutning fejrer kansleren uhæmmet sin triumf.

Stilistisk set er skuespillet meget velkomponeret og bærer præg af situationens alvor, samtidig med at det indeholder megen humor, ironi og satire.

Sejren

DIGTEREN

træder frem foran Tæppet og siger :

Digteren staar uden for Livet og spejder ind i det. Det er ikke de faktiske Begivenheder og Personer, han vil tyde; thi han er ikke Historiker. Altsaa er dette Skuespils Italien ikke Landkortets, dets Kansler er ikke Fascisternes Diktator¹, dets Finansminister har intet med den "virkelige" at skaffe. Kun Ansigterne ligner; thi de Ansigter, der ud af Tidens Virvar lyser Digteren tydeligst i Møde, er han standset ved for maaske bag dem at finde det eneste, han søger: Sindet. Ikke den enkeltes, men Tidens Menneskehjerte. Lykkes det ham at finde, griber han med Hænder, der skælver, om dette Hjerte for at løfte det højt og vise det frem for de dømmende: Se jeres Broder! Og naar han at bevæge Hjerterne til Medsmil og Medliden med den, de just dømte, takker Digteren for Kaldet, der stillede ham uden for Livet — paa Spejderens Plads.

1. Akt: I.

- (1) LILLE LIZZI: Men du skal ogsaa have Skæg, Far.
- (2) KANSLEREN: Selvfølgelig. Et langt hvidt et.
- (3) NINA: Og saa en rød Næse.
- (4) KANSLEREN: Hvorfor rød?
- (5) LIZZI: Jo, for det staar saa godt sammen. Rødt og hvidt.
- (6) ORDAS: Og her er en Sæk.
- (7) NINA: Den fylder du med Gaver.
- (8) KANSLEREN: Jeg er bange, jeg ikke har mer Chokolade.
- (9) UNO: Pyt, saa finder du nok paa noget andet.
- (10) KANSLEREN: Det er nu ikke saa nemt at blive ved, vil jeg sige jer.
- (11) LIZZI: For dig ikke? Du, som ejer hele Landet!
- (12) KANSLEREN: Gør jeg det da?
- (13) NINA: Nej, for det er Kongen².

¹*Fascisternes Diktator*: Benito Mussolini (1883-1945), italiensk regeringsleder fra 1922 og fra 1925 med diktatorisk magt under titlen "Il Duce" (føderen). Mussolini kom fra almindelige kår; faderen var smed, moderen lærer. I sine ungdomsår og tidlige voksenår var Mussolini socialist og arbejdede bl.a. som lærer og siden journalist. I 1914 blev han ekskluderet af det italienske socialistparti og grundlagde avisen *Il Popolo d'Italia*, der senere skulle blive fascisternes officielle organ. Han deltog i 1. Verdenskrig og blev lettere såret. Efter krigens - i Mussolinis øjne - urimelige afslutning blev han politiker, hvilket endte i dannelsen Partito Nazionale Fascista i 1921, som vandt valget året efter. [DSD & BOE].

²*Kongen*: Kongen på den tid var Victor Emanuel 3. (it. Vittorio Emanuele 3.) (1869-1947), som var konge af Italien 1900-1946. Victor blev i 1896 gift med Prinsesse Jelena Petrović-Njegoš af Montenegro (1873-1952), og hun blev Dronning Elena af Italien fra 1900, da Victor besteg tronen. [DSD & BOE]

- (14) UNO: Far, maa jeg sige, hvem det er?
- (15) ORDAS: Ja, for det er Far selv. For det er det.
- (16) UNO: Nej, for det er slet ingen. Det ejer sig selv. Eller ogsaa kan man sige, at Folket ejer det. Ikke ogsaa, Far?
- (17) LIZZI: Men Mor siger, det er Gud.
- (18) KANSLEREN: Saa mangler vi ikke andet end Huen. Hvor faar vi den fra?
- (19) NINA: Ja, og saa Gaverne.
- (20) KANSLEREN: Jeg maa se at finde paa noget endnu engang. Sæt jer da nok saa artigt paa hver sin Stol. Saa tramper jeg ind ad Døren med denne hersens Sæk over min
- (21) UNO: Der er bare ikke noget ved det.
- (22) KANSLEREN: Hvad for noget?
- (23) UNO: Saadan lege Julemand Aaret rundt. Kan du ikke hitte paa noget nyt?
- (24) KANSLEREN: Vil I hellere det?
- (25) ALLE: Ja, det vil vi rigtignok.
- (26) KANSLEREN: Hvad for noget nyt da?
- (27) UNO: Det maa du jo forstaa. Trold for Eksempel.
- (28) KANSLEREN: Vil I hellere have Trold end Julemand?
- (29) ORDAS: Nøh ja. Hvis du *kan* altsaa. En rigtig en med Kløer og Ildøjne. Kan du det altsaa?
- (30) KANSLEREN: Hvad siger I Piger?
- (31) NINA: Eller ogsaa Tordenvejrs, Far. Saa det ruller og bumrer og rigtig faar os til at gyse.
- (32) KANSLEREN: Som I vil! Saa laver vi Nissen om til en Trold.
- (33) LIZZI: Hvordan kan han det, Far?
- (34) KANSLEREN: Det kan han jo nok, naar det skal være. For der er aldrig nogen, der saadan er helt Nisse. Der er gerne malet Nisse paa den ene Side og Trold paa den anden. Saa vender vi den anden Side til. Nu kommer altsaa Tordenvejrstrolden. Bom, bom, bommelom, bom, bommelom. Og nu begynder vi rigtig at lyne og gnistre.
- (35) LIZZI: Nej, hold op.
- (36) ORDAS: Frem mod Trolden, alle Mand!
- (37) KANSLEREN: I vilde jo selv have Trolden.
- (38) UNO: Saa vil vi ogsaa selv slaa ham ned. Paa ham! paa ham!
- (39) LIZZI: Mor! Mor! de gør Far Fortræd.
- (40) UNO: Hold Kæft, Tøs, det er jo en Trold.
- (41) LIZZI: Nej, for det er Far, det er lille Far.

- (42) ORDAS OG NINA: Nu har vi ham i Gulvet.
- (43) UNO: Ja, ned med ham!
- (44) PRÆFEKT DEVETTI: (*ind*) Aah, om Forladelse!
- (45) KANSLEREN: Javel.
- (46) DEVETTI: Om Forladelse. Det er Tjenerens Skyld. Han sagde, Deres Excellence ventede mig.
- (47) KANSLEREN: Det gør jeg virkelig ogsaa, kære Præfekt³. Jeg ventede Dem Kl. 2, og nu falder Klokken i Slag. Præcis, ligesom i gamle Dage. ”Vi holder vort Indtog i Rom 17. April Kl. 12⁴,” sagde De, og Kl. 11 var vi der. Kan De huske den Dag?
- (48) DEVETTI: Bedre end om det havde været i Gaar, Excellence. Og det er dog 12 Aar siden nu.
- (49) ORDAS: Skal vi gaa ind til Mor, Far?
- (50) KANSLEREN: Om et Øjeblik, Børn. Jeg skal nok selv sende jer af Sted. — Og nu slaar Klokken to i Gaarden, Hr. Præfekt. Lad os være stille og lytte. Klokkespillet er saa smukt. Det er et gammelt Salmevers af en ”Bøn for vildfarne Sjæle”. Eet. To. Saa er det Timeslag ovre, og Livet gaar videre. Uno, kan du ikke kende denne Herre?
- (51) UNO: Jeg synes — lad mig se — han ligner — han ligner lidt Hr. Devetti, ham, den tynde; er det hans Bror maaske?
- (52) KANSLEREN: Maaske, min Dreng. Engang var det ham selv. Nu ved jeg ikke, hvor meget de er i Familie med hinanden mere.
- (53) DEVETTI: Deres Excellence er heller ikke blevet smallere i de 4 Aar, der er gaet siden sidst, vi saas.
- (54) KANSLEREN: De har Ret, Præfekt. Vi bliver alle federe. Hele Landet lægger sig ud i disse fredelige, gode Aar. Og De er altsaa kommen herind fra Deres fjerne Provins og har en meget vigtig Sag at forebringe mig. Jeg er ligefrem en Smule nysgerrig. Værsgod, tag Plads, Hr. Præfekt. Lad høre.
- (55) DEVETTI: Det var maaske bedre — i Enrum.
- (56) KANSLEREN: Vel, saa sender vi Børnene ud. Du ser saa tvivlende ud, Uno, om det virkelig er Hr. Devetti. Løft Deres venstre Arm.
- (57) DEVETTI: Excellence!

³Præfekt: Ordet kommer af det latinske ”praefectus” (”sat i spidsen” eller ”i ledelse”). Ordet har gennem tiden fra det antikke Rom, hvor det oprindeligt betegnede en leder eller kommandant for forskellige enheder i den romerske hær, til i dag haft mange forskellige betydninger. Her skal ordet forstås som ”prefetto”, den moderne italienske term for en officiel repræsentant fra staten hos de provinsielle eller regionale autoriteter, hvilket hænger godt sammen med, at Devetti i replik 73 siger, at han har siddet i en fjern provins. Præfektens arbejdsområde er det politiske og administrative, og præfekten står normalt direkte til ansvar for indenrigsministeren, men i 1930’erne selvfølgelig først og fremmest Italiens diktator. Sandsynligvis er Munks Devetti modelleret over Cesare Maria De Vecchi (1884-1959), som havde mange tillidshverv under Mussolini; bl.a. var han kolonial administrator (præfekt) og stod i spidsen for Marchen mod Rom oktober 1922. [DSD & BOE]

⁴Indtog i Rom 17. April Kl. 12: Munk hentyder her til historiske fakta; men han blander datoer og historiske begivenheder, således at Marchen mod Rom (oktober 1922) blandes med, at Mussolini vandt det italienske valg d. 6. april 1924.

- (58) KANSLEREN: Gør det nu, naar jeg beder Dem, lad mig slippe for at befale. Hoho! dér sidder den. Den er der endnu. Hvor stammer den Flænge fra, Uno?
- (59) UNO: Det ved jeg nok, Far. Dengang⁵ I var naaet til Via Solfa⁶, sprang et Kvindemenneske frem fra Ruinen og stak efter dig med den gamle Dolk⁷, der ligger paa Bordet der.
- (60) KANSLEREN: Og havde ramt mig i Siden, hvis ikke — ja. Kom saa herhen, Drenge, og stil jer her, Piger, Lizzi, den Finger af Munden, buk saa og nej, for her ser I en af jer Fars tro Mænd, en af det nye Riges Grundlæggere. Her ser I en Helt, Børn. Løb saa ind til jer Mor. (*Børnene ud*).
- (61) DEVETTI: Excellence, det er mig pinligt at mindes om de gamle Drengestreger.
- (62) KANSLEREN: Maaske, fordi De har nye for. Som jeg sidder her sorgløs og leger med mine Børn, kommer De for at myrde mig — myrde mig bort fra det Arbejde, der er Deres og mit, Riget, Riget. De fortjente, jeg spyttede Dem i Ansigtet. Men De kan nøjes med denne! Basta.
- (63) DEVETTI: (*tumlende for Slaget*) Hvad er dette? Hvor ved De det fra?
- (64) KANSLEREN: Tror De, jeg var den, jeg er, hvis jeg ikke vidste, hvad der sker omkring mig? Saa! nej! giv mig det Blikstads. (*Vrister den fra ham*). Skal De skydes, sker det paa min Befaling. Stol paa det. Naa, og hvad skulde jeg saa myrdes for, Devetti? Hvad har jeg gjort?
- (65) DEVETTI: Jeg kan ikke — jeg kan ikke nu...
- (66) KANSLEREN: Rejs Dem. Det sømmer sig ikke, at De sidder, naar jeg staar. Hvad skulde jeg saa myrdes for?
- (67) DEVETTI: Excellence, giv mig Revolveren tilbage. Giv mig Lov til...
- (68) KANSLEREN: Snak! Svar!
- (69) DEVETTI: Jeg kan ikke svare — alt flammer for mine Øjne. Og jeg kan dog heller ikke udlevere — —
- (70) KANSLEREN: Deres nye Venner, nej, Ministeren, Generalen og Direktøren. Men spar Deres Bekymringer; disse 3 Herrer vil i Aften begive sig paa en Rejse til Afrika med videnskabeligt Formaal — de vil personligt undersøge Jordbundsforholdene.

⁵*Dengang*: Jf. note om "17. April kl. 12". Hentyder sandsynligvis til "Marchen mod Rom", en magtdemonstration d. 26-29. oktober 1922, hvor ca. 25.000 sortskjorter (opkaldt efter uniformen, som tilhængere af Mussolini og hans Partito Nazionale Fascista bar) marcherede og indtog Rom. Marchen endte med, at kong Vittorio Emanuele 3. udpegede Benito Mussolini som ny regeringsleder. Marchen og magtovertagelsen var iscenesat af fascisterne med stiltiende accept af de konservative kræfter, der ikke havde været i stand til at få bugt med arbejdernes strejker og den sociale uro. De konservative kræfter håbede, at Mussolini ville løse problemerne, men lidt efter lidt indførte han diktaturet. [DSD]

⁶*Via Solfa*: Navnet synes ikke at referere til en real lokalitet. [GM]

⁷*et Kvindemenneske frem fra Ruinen og stak efter dig med den gamle Dolk*: Minder om en faktisk hændelse. Under en fejring af 4-årsdagen for "Marchen mod Rom" (jf. kommentar nr. 5) d. 31. oktober 1926 i Bologna forsøgte den kun 15-årige anarkist Anteo Zamboni (1911-1926) at dræbe Mussolini med skud fra en revolver.

De rejser i Separatkahytter. I Henhold til Lov af 17. April 1927⁸ blev de nemlig, da Klokken slog 2 for lidt siden, skudt.

(71) DEVETTI: Skudt? Skudt?

(72) KANSLEREN: Ja, skudt. Ikke fordi I vilde myrde mig, for det staar enhver frit her i Riget, men for de Bevæggrunde, I havde til Mordet. I vilde til Magten selv for at styrte Landet ud i den Krig, I ved aldrig bliver til Virkelighed, saa længe disse to Hænder er til og formaar at klemme Djævlen om Struben. Og hvad vil I saa med den? Har De glemt, at Krigen er Giftgas og Kedsomhed, Lus og Onani⁹? De, Devetti, der fik knust Deres Hofte af den samme Granat, som pløjed min Hjerneskal op, hvad vil De med en Krig?

(73) DEVETTI: Excellence, de høje Maal, der stod for os, dengang vi vovede Marchen mod Rom, Italiens Storhed udad og indad, hvordan er det gaaet med dem? De Kolonier, Stormagterne gav os deres Ord i Pant for, hvad har vi gjort for at faa dette Løfte indfriet? Og indadtil — jeg har siddet deroppe i den Provins, der er fattigst og vore Ideer fjendtligst. Jeg har hørt Kritikken hviske omkring mig — — —

(74) KANSLEREN: Og denne hviskende Kritik kan jeg nævne Dem Navnet paa, nemlig Biskoppen af Salerno¹⁰. Jo, nægt det ikke, jeg ved det nok. De dumme Franskmænd spørger, naar der er ondt paa Færde: hvor er Kvinden¹¹? De skulde hellere spørge: hvor er Kirken? I Afrika er det Præsternes Embede at lave den Gift, de Vilde dypper Pilespidserne i. Og hvordan tog De mig saa i Forsvar, Devetti, over for denne — hviskende Kritik?

(75) DEVETTI: I mangt og meget maatte jeg give den Ret i mit stille Sind. Vor Fattigdom blev ikke lettere, og vore Skatter blev tungere. Jeg hørte nok om de rastløse, vældige Forehavender, der var i Gang andre Steder i Staten, men ogsaa om, hvordan de sugede Statskassen ud¹². Saa besøgte Finansministeren mig. Forsigtig famlede vi os frem mod hinanden. Han sagde: ”Vort Parti har ingen Ret til at herske mer; vi har sveget vore Løfter til Folket, daadløse og æreløse gaar vi i vore Grave. Endnu har

⁸*Lov af 17. April 1927*: Munk havde nok det såkaldte ”la Carta del Lavoro” (Arbejdets charter) i tankerne. Det blev vedtaget af den italienske stat i april 1927. Chartret medførte, at arbejdsmarkedets forhold blev disciplineret og rettet ind efter regimets mål, fx blev strejker forbudt, og staten fik interventionsmuligheder i den private produktion. [DSD]

⁹*Krigen er Giftgas og Kedsomhed, Lus og Onani*: Fire aspekter af skyttegravskrigen under 1. Verdenskrig. Efter krigen, hvor sennepsgas havde været brugt med horrible følger, opstod en udbredt frygt i den vestlige verdens befolkninger for, at gasangreb skulle gentage sig i en eventuel ny krig. Derfor tilføjedes Haag Konventionen i 1925 den såkaldte Geneve-protokol, der permanent forbød al kemisk og bakteriologisk krigsførelse.

¹⁰*Biskoppen af Salerno*: ”Salerno” er navnet på en provins i den italienske region Campania, syd for Napoli. [DSD]

¹¹*Hvor er Kvinden?*: Udtrykket ”Cherchez la femme” (søg kvinden) og det beslægtede ”où est la femme?” (hvor er kvinden?) menes at stamme fra Alexandre Dumas den Ældres ”Les Mohicans de Paris” (1854), og er et slags detektiv-slogan, hvor kvinden i detektivens synsvinkel altid udgør en sags eller problems inderste kerne. [DSD]

¹²*de rastløse, vældige Forehavender, der var i Gang andre Steder i Staten, men ogsaa om, hvordan de sugede Statskassen ud*: Mussolini begyndte og engagerede sig personligt i store og bekostelige kampanjer vedr. arbejde, transport og byfornyelse, men her refererer Munk sandsynligvis først og fremmest til ”Agro Pontino” (De Pontinske Marker), et ca. 800 kvadratkilometer stort landbrugsområde 40-80 km syd for Rom, hvor man søgte at løse en række problemer ved landindvinding af sumpområdet. Selv om projektet blev brugt i propaganda-øjemed (”kampen for korn”) tager det ikke æren eller det imponerende fra et kæmpe arbejde, hvor der bl.a. blev anlagt ca. 4000 landbrug à ca. 15 ha og fem byer. [DSD]

Statskassen Penge, endnu er Italien stærkt, endnu kunde Maalene naas. Men Kansleren vil ikke. Han er blevet fed af den evige Hyldestsuppe, vi kalder ham for Italiens Onkel.”

(76) KANSLEREN: Smukke Bjæf af den Hund, der har gnavet min Suppes Kødben i otte Aar.

(77) DEVETTI: Saa blev vi enige om at vove det yderste. Ogsaa for Deres Skyld, min Kansler. At ikke Deres Manddom skulde forraade alt det, Deres Ungdom gav. Og da jeg nu kom herind før, saa Dem sidde paa Gulvet og lege, velnæret og hyggelig, jeg syntes, det var ret, hvad jeg vilde. Men saa talte De til mig, den Stemme fra min Ungdom — giv mig Revolveren tilbage. Hvorfor har De skudt de andre, og ikke mig?

(78) KANSLEREN: Det skal jeg sige Dem, Devetti; fordi jeg kender Dem. De andre 3 Herrer Mordere i Komplottet var Slyngler, syge Ærgerrigheder. Men De har handlet, som De syntes, De maatte *for Fædrelandets Skyld*¹³. Disse tre Ord tilgiver alt. Dertil kommer, at jeg har Brug for Dem. Om en Maaned eller to begynder jeg et Genrejsningsarbejde af Finanserne, endnu aner jeg ikke, hvordan, men jeg er sorgløs, Skæbnen vil give mig sit Vink. Maaske et Oliekildekøb vil lykkes mig. Til denne Kraftanstrengelse behøver jeg en højre Haand, en Mand, der vil sætte sin hele Person, Sjæl og Legeme, ind paa Værket, og som jeg kan stole paa til Døden. Allerede inden jeg vidste om Attentatet, havde jeg tænkt paa Dem. Og nu *bliver* det Dem.

(79) DEVETTI: Mig? Stole paa? efter dette!

(80) KANSLEREN: Deres Udnævnelse vil foreligge i Aften. Stil her i Morgen! Jeg har i de senere Aar sovet til 7, men nu begynder vi igen 5 ½ — vi gaar i Gang med Planerne straks. Værsgodt, her har De Deres Revolver tilbage. Paa Gensyn!

(81) DEVETTI: Kun af een Grund vil jeg blive ved med at leve efter dette.

(82) KANSLEREN: Og den er?

(83) DEVETTI: At jeg maaske engang kan dø for Dem (*ud*) .

(84) KANSLEREN: (*sidder et Øjeblik i Eftertanke. Telefonen ringer*) Ja, det er mig. Godt nyt, Hr. Politidirektør? Vel. Den har fundet Sted. Vel. Er De vis paa, vi kan holde Affæren hemmelig? Saa? Allerede! Saa lad Bladene faa den ganske korte Notits, at lad os sige, et Kvindfolk, et sindssygt Kvindfolk, i Dag forsøgte at skyde Kansleren, men blev afvæbnet af ham selv. Hun er bragt til en Anstalt. Godt.

(85) TJENEREN: Kardinal Sozzi.

(86) KANSLEREN: Ja.

(87) KARDINALEN: (*ind*) Excellence!

(88) KANSLEREN: Eminence!

¹³for *Fædrelandets Skyld*.: Det litterære motiv med den patriotiske morder ligner meget det i William Shakespeares tragedie ”Julius Cæsar” (1599/1600), hvor Brutus fremstår som den ”renhjertede” i komplottet. Senere, i 2. akt af ”Sejren”, henvises der direkte til Shakespeare og Cæsar. [BOE]

- (89) KARDINALEN: Har De lagt Mærke til Himlen i Dag, Excellence?
- (90) KANSLEREN: Jeg frygter: ikke nok. Det er jo nu engang mit Job mere at holde Øje med Jorden.
- (91) KARDINALEN: Under en saadan Himmel er Byen en Vidunderverden. De løj dog, de gamle Romere: havde Augustus¹⁴ været en Gud, han havde aldrig bekvemmet sig til at forlade en saa guddommelig Plet Jord.
- (92) KANSLEREN: Er De vis paa, han ikke er her endnu?
- (93) KARDINALEN: Kejseren Augustus er her muligvis. Guden Augustus tror jeg ikke paa. — — Hs. Hellighed saa i Aftes Deres Excellences Film. Han var fuld af Beundring. Han ved, De modtager ikke Ordener, men beder Dem alligevel som en Tak for den fuldendte Kunst, hvormed De i Filmen taler Fredens Sag, at give ham Lov til at indføre Deres Navn i Ridderskabet af Den hellige Dues Olieblad¹⁵.
- (94) KANSLEREN: Tak Hs. Hellighed særdeles. Filmen har jeg skrevet for et Par Aar siden og mestendels glemt. Hvad angaar Udnævnelsen, kan jeg ikke tage imod den — — —
- (95) KARDINALEN: Excellence!
- (96) KANSLEREN: — kan jeg ikke tage imod den, inden jeg kender Hs. Helligheds Stilling til et Spørgsmaal, der i Løbet af kort Tid vil blive aktuelt.
- (97) KARDINALEN: I Kraft af det Venskab mellem Kirke og Stat, der skyldes ikke mindst Deres Excellence, og som jeg ved er Hs. Hellighed ikke mindre dyrebart, end det er Dem, er jeg sikker paa den gunstigste Modtagelse.
- (98) KANSLEREN: Det drejer sig om et Lovforslag om 20% Skat af enhver Indtægt i Landet, ogsaa Kirkens.
- (99) KARDINALEN: I hvilket Land?
- (100) KANSLEREN: Dette.
- (101) KARDINALEN: Hvad vil Kapitalen sige, Godsejerne, Minedriverne, Fabrikanterne?
- (102) KANSLEREN: De vil intet sige.
- (103) KARDINALEN: Nej, saamænd, det har De jo vænnet dem af med. Paa den anden Side vil det sikkert lykkes disse Herrer at skjule deres Henrykkelse.

¹⁴Augustus: Gajus Julius Caesar Octavian Augustus (63 f.Kr.-14 e.Kr.), Romerrigetets første kejser fra 27 f.Kr., hvis store fortjeneste var, at han skabte fred og fastlagde rammerne for en ny styreform, som skulle vise sig at føre til økonomisk fremgang og være stærk nok til at holde i næsten 300 år. [DSD]

¹⁵Ridderskabet af den Hellige Dues Olieblad: En orden af dette navn kendes ikke. Duen og oliebladet minder om den bibelske fortælling om Noahs ark, hvor en due kom tilbage til arken med et olivenblad i sit næb (jf. GT: 1. Mos. 8,8). Der ligger sandsynligvis en ironisk intention bag dette påfund. En diktator udnævnes som ridder af en orden, som har med fred at gøre. Duen og oliebladet er kendte symboler på fred.

- (104) KANSLEREN: Det er enhver god Borger en Glæde at bringe Ofre for Fædrelandet¹⁶.
- (105) KARDINALEN: Selvfølgelig. Det er en gammel Historie. Og Kirken — hvor er dens Fædreland? Naa, jeg skal forberede Hs. Hellighed paa dette *Lovforslag*.
- (106) KANSLEREN: Som vil blive Lov.
- (107) KARDINALEN: Som maaske vil blive Lov, ja.
- (108) KANSLEREN: Eminence! da jeg overtog Aadslet af dette Rige, havde den forbandede Krig suget dets Hjerteblood til sidste Draabe, og den forbandede Parlamentarisme revet dets Lemmer fra hinanden. Jeg har gjort Mirakler i disse 12 Aar — — — og alligevel brændte de forleden Dag i en af vore Landsbyer en gammel Kone inde, fordi hun heksede Kørerne trepattede. Jeg maa altsaa gøre 10 Gange flere Mirakler, flere Skoler, flere Universiteter, flere Havne, flere Chausseer¹⁷, flere Jernbaner, nye Miner aabnede, nye Sumpe udtørrede, saa Velstand og Oplysning kan trænge sig frem. I disse Aar er Verden af Lave, Landene lukker sig inde bag Toldmure, vor Eksport er sunket til 1/10, brødføde os selv kan vi ikke. Jeg behøver Penge, Penge, Penge. Hvor faar jeg dem fra?
- (109) KARDINALEN: Hm.
- (110) KANSLEREN: Ja, De svarer med et Skuldertræk. Kan *jeg* det? I det Sekund min Haand synker — i Træthed eller Raadløshed eller fordi mine smaa Hadere faar den lammet med en eller anden Gift, ved jeg, at med den synker hele Riget — atter ned i Lazaroneriet¹⁸ — til Glæde for mit fattige Folks Fjender, Kapitalisterne, Frankrig, der stepper rundt om Gulddyngerne med sine malede Piger, og England, der sidder og sover over sit fyldte Fad. De narrede os med gyldne Løfter med ind i deres beskidte Krig, og da vi laa i Blod og Koldbrand, betalte de os med et kynisk Grin — det var alt. De sidder og svælger i Koloniers Herligheder, men naar mine fattige Bjergboer tigger om Brød, er det Korn, jeg kan mætte deres Munde med, Sandskorn fra et Par Ørkener under Ækvator.
- (111) KARDINALEN: Og nu har Deres Excellence saa undfanget den Idé at gøre Landet rigt ved at beskatte det.
- (112) KANSLEREN: Har De Raad til at spotte, Hr. Kardinal? Grev Sarco¹⁹ foreslog mig i Fjor at inddrage alt Kirkegods.

¹⁶*Ofre for Fædrelandet*: Her refereres bl.a. til den førnævnte indførelse af "la Carta del Lavoro" (Arbejdets charter, 1927), hvor staten fik interventionsmuligheder over for private virksomheder - en intervention som brutalt blev varetaget af Mussolinis mange hære fx det frivillige militspoliti "Milizia Volontaria per la Sicurezza Nazionale" (MVSN) eller det hemmelige politi "Organizzazione per la Vigilanza e la Repressione dell'Antifascismo" (OVRA) [DSD]

¹⁷*Chausseer*: Fransk ord for stor og bred landevej med brolagt kørebane. [ODS]

¹⁸*Lazaroneriet*: Kommer af det italienske "Lazzarone" (efter den fattige, udslætbefængte Lazarus i NT: Luk. 16,20), som betegner en tigger, vagabond eller på gaden levende dagdriver: en fattig, hjemløs person. "Lazaroneri" betyder, at man lever som lazaron. [ODS]

¹⁹*Grev Sarco*: Det er uklart, hvorvidt navnet peger på en virkelig person, men navnet kunne muligvis ses som en særlig navnekonstruktion, en "disciplin" Munk ofte anvendte, og som han var lidt af en mester i. Munk har muligvis tænkt på ordet "sarkasme", hvilket harmonerer fint med den stil eller tone, begge karakterer anvender i sammenhængen. Skulle der peges på en realhistorisk skikkelse, kunne der være tale om Galeazzo Ciano (1903-1944), greve af Cortellazzo, som i 1930 blev gift med Mussolinis datter,

- (113) KARDINALEN: Djævelen er spøgefuld, Excellence. Ved Juletid inddrog han Greven selv.
- (114) KANSLEREN: Men Hungeren er alvorlig. Penge, Penge, Penge, hvor faar jeg dem fra?
- (115) KARDINALEN: Tja, i gamle Dage, naar Kongerne trængte til Penge, drog de ud og kristnede nogle Hedninger²⁰. Der er saa sørgeligt faa Hedninger efterhaanden i Verden. Men nogen maa der vel kunne opdrives. Laan mig et Landkort. Eller hvad er det for en der? Sikke en sjov gammel Klode? Fra før Krigen, tror jeg. Den har da vist en Historie. Giv mig den. Jeg er en Hund efter Anekdoter om berømmelige Mænd.
- (116) KANSLEREN: Den stammer fra mine Læreraar. Saa fattige Børnene var, havde de dog for Skik at give Julegave. ”Hvad vil du have af os i Aar?” Det tumlede i de Aar af Reformplaner i mit Hovede, saa jeg svarede: ”Jeg bryder mig ikke om noget undtagen om hele Jorden.” Saa gav de mig den.
- (117) KARDINALEN: Se, se, se, se. Og endnu har De ikke vundet mer end et enkelt lille Rige. Og hedder Alexi og er mange Aar ældre end Alexander²¹ var, da han døde. Og har allerede ikke mere højtflyvende Planer end Erobringer af Kirkegods.
- (118) KANSLEREN: Sæt vi to strøg Smilene og talte i Alvor — —
- (119) KARDINALEN: Jeg taler aldrig i Alvor om andet end alvorlige Ting.
- (120) KANSLEREN: Og hvad er alvorlige Ting?
- (121) KARDINALEN: (*ler*) De ufarlige, de aandelige.
- (122) KANSLEREN: Kardinal Sozzi, Kirken er altsaa rede til for at hytte sit Gods at lade Armeen marchere?
- (123) KARDINALEN: (*alvorlig*) Excellence, først da er et Folk fattigt, naar dets Gud er fattig.
- (124) KANSLEREN: Og dette maa jeg høre! Der er 3 Djævle, der kan fordærve et Folk: Krigen, Marxismen²² og Kirken. Barnløse er I, Kardinaler, og umenneskelige. Men

Edda, og som i 1934 blev viceminister og i 1936 udenrigsminister. I juli 1943 medvirkede han til Mussolinis afsættelse og arrestation, men efter tyskernes befrielse af Mussolini og genoprettelse af det fascistiske styre i Norditalien i september, blev Ciano arresteret og dødsdømt for landsforræderi og henrettet i Verona januar 1944. Et andet bud kunne være Grev Guiseppe Volpi (1877-1947), som fra 1925-1928 var finansminister i Mussolinis regering. Volpi var et vigtigt mellemlid mellem kapitalen og fascismen og sørgede for, at det kom til et effektivt samarbejde de to imellem. [DSD & BOE]

²⁰*kristnede nogle Hedninger*: Her tales om de såkaldte korstog, som var en kombination af pilgrimsfærd og krigstog i høj-middelalderen foretaget af kristne styrker. Målet var oprindeligt at befri Det Hellige Land for muslimsk herredømme eller sikre de kristne besiddelser i området, hvilket blev forsøgt mindst 8 gange. Senere rettedes korstogene også mod ikke-kristne, muslimer, kættere og ikke-katolske kristne i forskellige dele af Europa, hvorved de mere havde karakter af at være et rent politisk magtmiddel for den katolske kirke. [DSD]

²¹*Alexander*: Alexander 3. den Store (356-323 f.Kr.), konge af Makedonien fra 336 f.Kr, erobrer af Perserriket 334-325 f.Kr. og konge af Asien fra 331 f.Kr. Alexanders hurtige erobring af henvend halvdelen af den da kendte verden har skaffet ham en fremtrædende plads både i verdenshistorien og i verdenslitteraturen - ikke mindst fordi han kun nåede at blive 33 år. [DSD]

²²*Marxismen*: Begreb for et samfundsvidenskabeligt idékompleks opkaldt efter den tyske Karl Marx (1818-1883), som var revolutionær socialist og samfundsvidenskabsmand, historiker, filosof og økonom. Marx' livsværk rummer både en videnskabsteori, erkendelsesteori og en historiefilosofi, men frem for alt en omfattende analyse af kapitalismen som produktionsmåde. Marx

jeg har Sønner, og mit Folk har Sønner; ligesom det Folk, vi skal krige imod. Hvor kan Mennesker, der har Sønner, ville en Krig?

(125) KARDINALEN: Hvem vil Krigen, Excellence? Krigen er en bestialsk Forbrydelse, og paaførte De Landet en Krig, vilde hele Kirken rejse sig imod Dem i ophøjet Protest. Alligevel ligger der dér et stort, næsten ubefolket Land med fede Jorder og spækkede Bjerger, netop alt det, vi har Brug for, unyttet hen, Rigdomme nok, Excellence, til Deres og Deres Folks *Sønner* gennem Aarhundreder. Naa, jeg maa gaa.

(126) TJENEREN: Finansdirektøren.

(127) KANSLEREN: Ja, om to Minutter.

(128) FRU ANGELICA: (*ind*) Alexi, er det sandt, hvad de raaber? Har nogen skudt paa dig igen?

(129) KANSLEREN: Kæreste kære, berolige dig, jeg staar her jo sund og frisk.

(130) ANGELICA: Guds Moder være prisset. Guds Moder være prisset og lovet. Tilgiv mig, Eminence, men —

(131) KARDINALEN: Et Attentat?

(132) KANSLEREN: Bagateller! et lille kluntet rørende Mordforsøg. Hvem har sagt dig det, kære?

(133) ANGELICA: De raaber paa Gaden, at en engelsk Dame har trængt sig ind...

(134) KANSLEREN: Engelsk?

(135) KARDINALEN: Engelsk? saa?

(136) KANSLEREN: Hvem siger Engelsk?

(137) ANGELICA: De er stimlet sammen i Tusindvis. Hør, hvor de raaber. Du maa vise dig, Alexi.

(138) KANSLEREN: Kom da med, min Ven. (*De gaar ind gennem næste Værelse og ud paa en Altan. Fjernt hører man Torden af Hyldestraab*) .

(139) FINANSDIREKTØREN: (*ind*) Ah, Deres Eminence!

(140) KARDINALEN: Hr. Direktør, vi har 2 Minutter. Kansleren tænker paa at lægge 20% Skat paa al Indkomst, ogsaa Kirkens. Dette Forslag stammer fra Dem. Jeg tager ikke fejl. Vel?

(141) DIREKTØREN: Et saadant Forslag stammer ikke fra nogen bestemt. Det ligger i Luften.

(142) KARDINALEN: Saa forlanger jeg, De lader det blive der.

(143) DIREKTØREN: Men kære — — —

formulerede dog aldrig en sammenhængende verdensopfattelse eller system, hvorfor begrebet "marxisme" kan være misvisende, idet det i højere grad henviser til eftertidens mange forsøg på at udvikle Marx' tanker til et sammenhængende system, én marxisme, hvilket igen har ført til en række forskellige varianter. Den variant, Munk har taler om, er formodentlig den sovjetiske eller leninistiske marxisme, som blev det sovjetiske kommunistiske partis doktrin efter den russiske revolution i 1917. [DSD & BOE]

- (144) KARDINALEN: Det bliver ikke fremsat. Skal vi sige det?
- (145) DIREKTØREN: Hvordan skulde *jeg* kunne?
- (146) KARDINALEN: Hr. Direktør, vi har kun eet Minut tilbage. Det bliver ikke fremsat. Vel?
- (147) DIREKTØREN: Jeg skal gøre, hvad jeg...
- (148) KANSLERENS: (*Stemme ude fra Balkonen*) Landsmænd, Venner! Afsind og Ondskab trættes aldrig af at lægge Sten paa vor Viljes Vej. Men den, der tror paa sin Skæbne, springer op paa Stenen og staar kun højere end før. Mit Liv for mit Folk, til jeg falder. (*Nyt Brus*) .
- (149) KARDINALEN: Har De da ikke forstaaet mig, Mand? Det Lovforslag bliver ikke fremsat. Vel?
- (150) DIREKTØREN: Det bliver ikke fremsat.
- (151) KARDINALEN: Det lover De mig?
- (152) DIREKTØREN: Saafremt jeg forbliver i min Stilling: ja.
- (153) KARDINALEN: Godt. Saa forstaar vi to hinanden.
- (154) FRU ANGELICA: (*ind med Kansleren*) Alexi, ingen Konge er hyldet som du, og ingen Konge har taget stoltere mod det. Jeg vil drikke et Glas Vin sammen med dig alene. Ti Minutter skal du give mig.
- (155) KANSLEREN: Du er velkommen, du!
- (156) ANGELICA: (*klapper hans Kind; nikker til Herrerne, ud*)
- (157) KARDINALEN: Jeg lykønsker af mit ganske Hjerte med, at den guddommelige Haand har beskærmet Deres Excellence i Dag, og jeg lykønsker med Folkets Hyldest. Tænk, om hvert Hurra lod sig konvertere til en Tipundsnote i Statskassen. Jeg skal overbringe Hs. Hellighed Deres Excellences Hilsen (*ud*) .
- (158) KANSLEREN: Gejstligheden tænker i Penge.
- (159) DIREKTØREN: Lige som vi andre, Deres Excellence. I Forhandlingerne med ...
- (160) KANSLEREN: Sig mig engang, min kære Finansdirektør, synes De, jeg ligefrem bugner?
- (161) DIREKTØREN: Men, min Excellence ...
- (162) KANSLEREN: Ja, ja, ja. Der er en af mine allerbedste Venner, der vilde skyde mig i Dag, for at faa mig til at svinde ind.
- (163) DIREKTØREN: Kansleren har nøjagtig det Omfang, som er nødvendigt, for at Italiens Aand skal kunne rummes i Dem.
- (164) KANSLEREN: Ha ha ha, ja, I kan, I — — Mon Moses ogsaa har serveret saadan for Farao? Men det kan nu godt være, jeg skal til at tabe nogen Pund; jeg nævnede over for Hr. Eminencen før, at vi overvejer Skatteudskrivning af Kirkeindtægterne.
- (165) DIREKTØREN: Ja, hvad dette Forslag angaar, Excellence ...

- (166) KANSLEREN: Rolig! rolig! det skal blive gennemført, min Kære, De skal faa Deres Vilje. Men ved De, hvad han svarede mig? Rent ud, at Kirken foretrækker, at jeg sikrer mig de Indtægter paa en anden Maade, f. Eks. ved en Krig. Et Øjeblik blev jeg hidsig. Det var dumt. Fejlen er min, jeg *er* blevet for fed. Har glemt, at dengang vi rykkede mod Rom, — ja, De er jo først kommen til senere ...
- (167) DIREKTØREN: Det forstyrrer dog ikke vor Enighed nu.
- (168) KANSLEREN: — da var et af vore vigtigste Punkter Kirkens fuldstændige Underkastelse, fordi den Stat, vi vilde bygge, kun maatte bestaa af sig selv. Maaske har de Ret, de, der siger, vi er gaaet i Staa. Maaske skal vi til at smøge Ærmerne op og tage fat paa en frisk. Knæk mig den Nød, De Mand med de hvide Tænder, hvad kan Kirken ville med en Krig?
- (169) DIREKTØREN: Det tror jeg at kunne sige Dem. De muntred' Dem jo før med selv at spøge med Deres Huld²³. Naar Kirken gaar saa forsigtig med Dørene i de senere Aar, er det for ikke at vække den slumrende Løve²⁴. Kirken er — *jeg* tror med Urette — sikker paa, at en Krig vil gøre Dem upopulær i Europa og svække Deres Stilling, maaske vælte Dem. Hvad mere kunde — ja ikke den hellige Fader, for han er jo et Fæ, en Idealist, men hans mere praktisk indstillede Tronstøtter — ønske sig?
- (170) KANSLEREN: Tja, tja, tja. Det kunde ligne Kirken! hemmeligt arrangere Krigen for saa forarget og officielt at protestere. Vi maa paa Afmagringskur. Vi begynder med Lovforslaget om de 20% af Kirkeindtægterne, jeg beder Dem udarbejde det til mig i alle Enkeltheder. Derefter ...
- (171) DIREKTØREN: Jeg vil dog sige, at det nuværende Tidspunkt forekommer mig som det uheldigste for dette Lovforslag.
- (172) KANSLEREN: Hvad nu?
- (173) DIREKTØREN: Jeg kunde begrunde denne Anskuelse med — ja, med at henvise til — ja, jeg har ikke disse Grunde paa helt rede Haand, men —
- (174) KANSLEREN: Og det spiller ingen Rolle, da de ikke interesserer mig. Jeg vil bede om det omtalte Udkast fra Deres "helt rede Haand" i Løbet af en Uge.
- (175) DIREKTØREN: Som Kansleren ønsker det.
- (176) KANSLEREN: Og hvordan gaar det saa med Forhandlingerne om Oliekilderne?
- (177) DIREKTØREN: Kontrakterne er færdige til Underskrivning.
- (178) KANSLEREN: Men Underskrivningen er ikke færdig?
- (179) DIREKTØREN: Jeg har faaet Telegrammer i Dag. Ætiopien vil have nye Indrømmelser, nye Milliardbeløb, hævder at kunne faa mere andetsteds. Var det en *engelsk* Dame, der skød paa Deres Excellence i Dag?

²³Huld: Betyder i denne sammenhæng "kød på kroppen". "At være ved godt huld", kødfuldhed, fyldighed. [ODS]

²⁴vække den slumrende Løve: Udtrykket betegner det at fremkalde voldsomme lidenskaber, der bringer en i fare, hos en person, der ellers forholder sig fredeligt og roligt. Her menes kanslerens "løve". [ODS]

- (180) KANSLEREN: Der er en engelsk Dame, der skyder paa mig daglig. Hun hedder Fru Britannia. Men jeg er sejglivet. De plejer at falde, dem, hun skyder paa. Men til sidst maa der vel komme En, der ikke falder.
Disse Kontrakter skal underskrives, Hr. Finansdirektør. Skal vi sige: i Løbet af en Maaned? Derpaa sætter De Deres Stilling ind. Enige?
- (181) DIREKTØREN: Ganske enige, Deres Excellence.
- (182) KANSLEREN: Og lykkes det for Dem — min Finansminister er rejst til Afrika i Dag; maaske bliver Stillingen ledig. Tænk paa det.
- (183) DIREKTØREN: Jeg takker Deres Excellence. Jeg skal stræbe, som om det gjaldt mit Liv.
- (184) KANSLEREN: Deres Liv er ligegyldigt, saa ligegyldigt som mit. Men Erhvervelsen af disse Oliekilder kan betyde Italiens Liv. Husk paa det.
- (185) ANGELICA: (*ind med en Bakke, Direktøren ud*) Alexi, det er fjerde Gang i din Kanslertid — — —
- (186) KANSLEREN: Ja, at de gider! Kan du begribe det. At det ikke forlængst er gaet op for dem, at min Sejrsskjorte er uigennemtrængelig for baade Stik og Skud.
- (187) ANGELICA: Men traf de dig nu engang, du ikke havde den paa?
- (188) KANSLEREN: Den lægger jeg aldrig. Ikke engang om Natten. Det ses paa de Børn, du har født mig, ikke?
- (189) ANGELICA: Vi skal have Kaffe, i Stedet for Vin, med en Draabe af denne Ild til, som du elsker.
- (190) KANSLEREN: Ah! det eneste, Verden i Sandhed skylder Kirken Tak for, er Benediktinerlikøren²⁵.
- (191) ANGELICA: Lad os nu ikke straks begynde at skændes. Fortæl mig hellere, hvordan det hele gik til.
- (192) KANSLEREN: Jeg har tiet over for dig for ikke at ængste dig. Men for en Maaned siden fik jeg at vide, ja, her ser du de 4 Navne (*aabner en Skuffe*).
- (193) ANGELICA: Devetti, din Ungdoms gode Ven!
- (194) KANSLEREN: Det er han stadig. Hans Hjerte er bedre end Guld. Du skal ære ham, som *jeg* gør det, Angelica, han faar det højeste Embede under mig.
- (195) ANGELICA: Hvad gør han? Du galeste gale Mand! — Men hvad staar der: Minister ...
- (196) KANSLEREN: Ja.
- (197) ANGELICA: Disse Mænd, der har siddet dagligt ved vort Bord. Jamen hvorfor? Hvad vilde de?

²⁵*Benediktinerlikøren*: Den venetianske munk Dom Bernardo Vincelli ved Fécamp-klosteret i Normandiet lavede i Renæssancen en eliksir af 27 planter og krydderier fra hele verden. Likøren blev produceret af benediktinermunke frem til slutningen af 1700-tallet, men det var først i 1863, da Alexandre Legrand moderniserede opskriften og gav likøren navnet "Benediktiner" (bénédictine), at der virkelig kom fart i salget, så der allerede 10 år efter blev solgt 150.000 flasker årligt [BEN].

- (198) KANSLEREN: Ministeren var vis paa at blive kaldt til Kongen, naar jeg var død. Devetti skulde kastes i Fængsel — proforma — men kunde dog altsaa i Aarevis ingen personlig Fordel høste ved Mordet — det bedste Bevis paa hans Idealisme. De andre tre Herrer vilde sidde imens i Stolen dér. Men de opgav det.
- (199) ANGELICA: Er de — er de?
- (200) KANSLEREN: Ja.
- (201) ANGELICA: Alexi!
- (202) KANSLEREN: Angelica, det var *nødvendigt*. Er det Ord dig nok?
- (203) ANGELICA: Det Ord er mig nok, naar det siges af dig. Men aah, hvor det koster at herske!
- (204) KANSLEREN: De har dog kun faaet deres Ret.
- (205) ANGELICA: Ja, men engang imellem synes jeg, at, javist er Retfærdigheden nødvendig, men om man havde Raad til at gøre sig fattig som Gud og nøjes som han med Barmhertighed! — Aah nej, min Alexi, at du er levende, sidder her sund og stærk og hel! ... Jeg vil gaa hen i de blaa Søstres Kirke²⁶ og knæle der hele Natten i Bøn og Tak.
- (206) KANSLEREN: Og hvad skal saa jeg i Nat? Hvor skal jeg knæle, naar mit Alter er løbet fra mig. I Nat skal du blive hos mig, Angelica. Naar vi engang bliver gamle, og Natten ikke er noget værd mere, kan du faa Lov at ligge i Kirker. Men nu — jeg har ikke andre Steder at holde Andagt ved end dig?
- (207) ANGELICA: Du maa ikke sige saadan, Alexi, det er at fortørne den Hellige.
- (208) KANSLEREN: Men det er sandt. Du *er* mit Alter. Naar al den Løgn og Brutalitet, der nu engang hører med til det Haandværk, der er blevet mit, er ved at kvæle mig, og jeg saa kommer til dig, ind under dine Øjnes Lys af Kærlighed — saadan maa den troende føle det under Skriftemaalet, Synders Forladelse, ny Retfærdigheds Kraft, som en Gave af ubegribelig Naade — — — hvor kan du, den Fromme og Rene, holde af mig?
- (209) ANGELICA: Jo, for jeg elsker dig jo.
- (210) KANSLEREN: Ja, det er vist sandt, forunderligt og ubegribeligt sandt. Og hvad er saa det at elske? Elsker jeg dig for din Skønheds og dine Tusind Dyders Skyld? elsker jeg dig, fordi du i min Ungdom gjorde mig til den, jeg er, Sejrherre for Livstid, da du valgte mig, Bondeknolden, og lod Adelssønnen gaa? Nej, jeg elsker dig, fordi jeg elsker dig; du er den evige Kraftkilde, jeg øser Liv af til mig selv og mit Folk.
- (211) ANGELICA: Den Kraftkilde er ikke mig, men vor Kærlighed, Alexi. Jeg spurgte engang Gud, hvordan gaar det til, at der her paa Jorden kan tændes et Lys, som ikke brænder ned? Og Gud svarede mig: det er ikke blot *Altrets* hellige Lampe, jeg selv har tændt.

²⁶ *de blaa Søstres Kirke*: Formentlig er der tale om "Les soeurs bleues", grundlagt af Jeanne Émilie de Villeneuve (1811-1854) fra Frankrig.

- (212) KANSLEREN: Hm.
- (213) ANGELICA: Og det Svar styrker mig, hvergang jeg anfægtes, om det nu ogsaa er den rigtige Vej, vi gaar — —
- (214) KANSLEREN: Hvilken Vej, mener du?
- (215) ANGELICA: Jeg mener vort Liv i verdslig Tummel og Døgnet's Kamp. Om ikke hellere ...
- (216) KANSLEREN: Der er Mandfolk nok til at plapre Bønner og til at sladre Intriger sammen i Nicherne? Ja, lige saa højt jeg elsker Guds frygt hos Kvinder, foragter jeg den hos Mænd.
- (217) ANGELICA: Hvor din Stemme kan skifte midt i en Sætning! Og er dog forblevet den samme gennem de mange Aar. Naar du taler til mig eller stundom til Folket, kan jeg høre dit Hjerte igennem din Stemme, som mit Hjerte hørte det og kom til at skælve, dengang det var 19 Aar.
- (218) KANSLEREN: Nej, ikke skælve! sig hellere le! Lukker jeg Øjnene og ser dem sammenlagt, de 24 Aar vi har delt, skinner der for mig et Lys af Smil og Latter, som Solskinnet over Rom. Ved du, jeg drømte, engang jeg sov i din Favn, at Italien var blevet en Kvinde. Og de Børn, du har født mig, jeg syntes, det var mit Folks Fremtid, der blev til af Skønhed og Lykke. — Skal vi høre Musikken! (*Radioen.*)
- (219) ANGELICA: Hvor kan du tænke ondt om en Kirke, der skænker os Toner fra Himlen?
- (220) KANSLEREN: Det er ikke Kirkemusikken, der er min Fjende. Skønt ogsaa den kan være med til at skabe den Tveje²⁷ i Mandens Sjæl, der forkrøbler ham, hvis hans Vilje ikke er hel.
- (221) ANGELICA: Alexi, du plejer jo ikke at gemme paa Had. Hvorfor kan du ikke tilgive Kirken dens første Modstand? Siden — ja, altsaa siden Paveskiftet — — —
- (222) KANSLEREN: Naar Kirkens Folk handler, gaar de tvetydigt frem, har jordiske Formaal, men kalder dem himmelske, er godt nok med, hvor det gælder, men bruger Gift, hvor vi andre gaar paa med Sværd.
- (223) ANGELICA: Det er dig uværdigt, Alexi, at skære alle over een Kam. Lad ikke, som om du ikke ved, at den Mand, der er selve Kirkens Herre — — —
- (224) KANSLEREN: Ja, ja, der er ogsaa en anden Type, den, der ikke handler, men beder. I Stedet for at staa hos os andre i Kampen, murer den sig inde til ingen Nytte og forraader saadan selve Livet. Nej, tys, Angelica, gør jeg dig ked af det? det er bare dumt; jeg er grim. Hør disse Toner! Dansemusikken har ogsaa Styrke. Og den er ufarlig — kom! Lad os være unge og glemsomme for alt andet end det ene, at vi to er eet. (*De danser.*)
- (225) TJENEREN: (*ind*) Deres Excellence!

²⁷Tveje: Jf. sanskrit "dviká-" ("tve-" eller "kløftet") eller tysk "Zweig" (gren). Ordet bruges i denne sammenhæng overført om en åndelig spaltning, splittethed. [ODS]

- (226) KANSLEREN: Ikke forstyrres nu.
- (227) TJENEREN: Hs. Eminence er kommen tilbage.
- (228) KANSLEREN: I Herrens Navn da! — I Operaen i Aften, skal vi?
- (229) ANGELICA: Og bagefter spise sammen alene et eller andet lille hyggeligt Sted. (*Ud*).
- (230) KARDINALEN: (*ind*) Det faldt mig ind paa Hjemvejen, at jeg ved en Slags Medviden kunde komme til ...
- (231) FINANS DIREKTØREN: (*trænger sig ind*) Deres Eminence har Ret. Vi kan lige saa godt tale ud med det samme.
- (232) KANSLEREN: Hvad betyder dette?
- (233) DIREKTØREN: At jeg mod min Sædvane lod mig overrumple som en Tiaarsdreng i sin første Cigaret. Hs. Eminence stillede en Mistanke op som en *Done*²⁸, og i Stedet for at svinge mig flot hen over den, flaxede jeg lige i.
- (234) KANSLEREN: Hvad var det for en Mistanke?
- (235) DIREKTØREN: Vil *De*?
- (236) KARDINALEN: I Vatikanet gaar der Rygter om alt muligt i Verden, altsaa ogsaa om, at Deres Excellences Finansdirektør er en Svindler af Verdensformat.
- (237) KANSLEREN: Og dette Rygte er latterligt. Thi forstod jeg mig ikke bedre paa Mennesker, var min Plads ikke her. Vil De behage at svare Hs. Eminence.
- (238) DIREKTØREN: Sæt, der var en Mulighed for, at Hs. Eminence havde Ret.
- (239) KANSLEREN: (*kridhvid*) Ret? (*blodrød*) Ret? (*gaar mod ham med Hænder, der skiftevis knyttes og slappes*) De — De — Jakob²⁹!
- (240) DIREKTØREN: Det er dog egentlig løjerligt.
- (241) KARDINALEN: Hvad er løjerligt?
- (242) DIREKTØREN: Jeg har altid troet, at naar en Dag denne Drøftelse trængte sig paa, vilde jeg ryste af Angst. Men sjældent har jeg været saa rolig. Maaske er det bedst, saadan noget kommer pludselig ... uforberedt. Min Hjerne arbejder under et Højtryk, som kun en Shakespeares eller en Einsteins, tror jeg. Excellence, sæt Dem! Nej, lad Telefonen være, til De har hørt mig. Lad os sætte os alle tre og holde en Conference.
- (243) KANSLEREN: Tror De, jeg er en Forbryder?
- (244) DIREKTØREN: Ja, Excellence, tilgiv mig, det tror jeg. En Mand i Cæsars, i Napoleons Stilling maa ogsaa have begaaet en Cæsars, en Napoleons Forbrydelser. Som

²⁸*Done*: Låneord fra nytysk, som betegner en snare til fangst af fugle. [ODS]

²⁹*Jakob*: I Bibelen fortælles om Isak og Rebekkas to tvillingesønner, Esau og Jakob. Jakob lokker Esau til at sælge sin ret som førstefødt for en skål røde linser jf. GT: 1. Mos. 25,19-3. Tvillingerne bliver dog hver især forfædre til et folkeslag, edomitterne (Esaus efterkommere) og israelitterne (Jakobs efterkommere), men pga. det ufine køb af Esaus førstefødselsret bliver Jakobs efterkommere det dominerende folk, hvilket sandsynligvis er årsagen til den Judas-agtige udlægning her, hvor finansdirektøren har svindlet med rigets penge til olierettigheder. [BOE & DSD]

en Indbrudstyv ikke kan existere uden Dirk og Bor, er en Storpolitiker existensafhængig af Løgne.

Excellence, Eminence, lad os sætte, at jeg har svindlet, og at mine Svindlerier drejer sig om Milliardbeløb; hverken brugt til Heste eller Dreng, men for Størstedelen til Bestikkelser af Afrikas Stammehøvdinge for at faa Olien til at glide. Men den kommer aldrig til at glide, for England er kølig, og det størkner den. Vi er altsaa bedraget; disse Penge er foreløbig tabt. Men hele vor Stats Velfærd afhænger af dette Ord "foreløbig". Jeg har — stadig forudsat vort Tankeexperiments Rigtighed — svindlet Pengene fra Staten, og disse Høvdinge har svindlet dem fra mig. Hvad gør man med Svindlere? Arresterer dem. Saa bryd ind i Landet, anhold dem, beslaglæg Summerne, tag Oliekilderne med til at betale Sagens Omkostninger og læg det stjaalne Beløb tilbage i Statskassen, og vi er omsider igen alle hæderlige Mænd.

(245) KARDINALEN: Jeg trænger ikke til at høre mere.

(246) DIREKTØREN: Nej, Eminence, De vil gaa nu, og Hs. Excellence rækker atter efter Telefonen. Værsgod! sæt mig saa i Cachotten³⁰! hold aabent Forhør over mig for hele Europa. Hvad saa? Statskassen tom, Landet ruineret, intet Laan kan rejses, Vinteren stunder til, intet Korn kan købes, Kommunisterne agiterer, Hungerens Dødedans over Landet, Revolutionens Hundegalskab sluppet løs, Rom kommunistisk, Kansleren stukket ned med Brødknive i Mangel af andet at stikke dem i, Paven og Kardinalerne dyppet i Rendestenen og hængt til Tørre paa Søjlerne om Peterspladsen ... mens England og Frankrig i Virvaret deler Ætiopien ... er det det, De Herrer vil?

Eller følg mit Raad. Stabl en Grænsestrid paa Benene, lad de Sorte begynde, send saa Hæren derned. Herregud, det vrimler med krigerske Stammer dernede, de vil jo gerne slaas, und dem dog den Fornøjelse. Penge til en Krig kan altid forskaffes. 3, højst 4 Maaneder slaar til, saa er Skammen for vort Nederlag i forrige Aarhundrede³¹ aftvættet. Triumftog gennem Rom, stolte Fædre, jublende Mødre, dansende Kærester, Kansleren hyldet under Pavens Velsignelse som en af alle Tidens største Kulturspredere — og med Rette! mine Herrer: med Rette! Afskaf Slaveriet, end Barbariet, giv Negrene gode Kaar, Oplysning, Hospitaler og Kirker, Vievand og Borvand³². Og blot saa Bjergenes Rigdomme, lad Kornet bølge over Stepperne, gør Ætiopien rigt og Italien rigt til lige Lykke for begge Parter. Menneskeliv vil det koste, men næppe mange, og ingen Fødsel sker jo uden gennem Lidelse. Og forøvrigt var det maaske ikke ilde, om her fandtes et Glas Vand.

De Herrer siger intet. Nu, det er klogt af Dem at overveje. Jeg gaar til Banken. Saa

³⁰*Cachotten*: Fransk ord ("cachot") for lille, mørkt fangehul eller fængsel. [ODS]

³¹*Skammen for vort Nederlag i forrige Aarhundrede*: Her refereres til Italiens første koloniseringsforsøg af Etiopien, efter at landet ved årskiftet 1890 havde konsolideret sine kystbesiddelser under oldtidsnavnet Eritrea. Koloniseringsforsøget mislykkedes, da Etiopiens kejser Menelik, som havde egne planer om et sådant imperium, erklærede Italien krig og besejrede dem bl.a. ved slaget ved Adowa i 1896 - et slag som efterfølgende i den fascistiske propaganda blev kaldt "skampletten ved Adua". [BOE]

³²*Borvand*: En vandig opløsning af borsyre, som tidligere blev anvendt til sårdesinfektion. [DSD]

ved De Herrer, hvor jeg er at træffe. Jeg staar til Tjeneste. (*Ud.*)

De to Mænd sidder uden at se paa hinanden.

2. Akt: II.

- (247) KANSLEREN: (*sidder bøjet over Kort og Papirer; sen Nat*) Hvis Fjenden saa rykker frem langs Kløften — — —
- (248) DEVETTI: — — — saa er der kun Bjergpasset.
- (249) KANSLEREN: Der staar vi med 400 Mand.
- (250) DEVETTI: Og Sletten under er graa af Tanks.
- (251) KANSLEREN: Og Luften over os skinner af Flyvere. Og saa begynder de store Kanoner at feje langs Kløften. Du gode Gud! Nu har vi erobret hele Landet siden i Aftes. Og uden at spilde en Draabe Blod. Devetti! Devetti! Naar De i de sidste Par Aars Nætter har siddet og udarbejdet alt dette indtil de mindste Detaljer, har De saa aldrig set Lig i Stuen?
- (252) DEVETTI: I Krigstid regner man ikke med Menneskeliv, man regner med Tal.
- (253) KANSLEREN: Hm! Hm! Og jeg var altsaa det første af disse — Tal! Kan De huske, da vi to blev indviet i at storme en Skyttegrav, da gik det i Bukserne for Dem!
- (254) DEVETTI: Det gjorde det ogsaa, Excellence, dengang jeg laa i Vuggen. Heller ikke den Tid staar for mig som synderlig tragisk.
- (255) KANSLEREN: Er det mig, der er blevet gammel og sentimental og husker forkert? Eller er det netop mig, der husker, og Dem, der har glemt?
- (256) DEVETTI: Vi var jo i en Uskyldighedstilstand dengang, der var ikke Forskel paa godt og ondt, vi gjorde, hvad de sagde os, uden at spørge, vi levede Minut for Minut, uden Angst over Fortid, uden Bekymring for Fremtid, uden nagende Tanker, uden — — —
- (257) KANSLEREN: De er træt, Devetti. Det er ogsaa sent. Klokken er 2.
- (258) DEVETTI: Ja, ja, mind mig ikke om det. Jeg hørte den slaa.
- (259) KANSLEREN: Gaa hjem og sov og mød i Morgen, udhvilet og frisk.
- (260) DEVETTI: Der bliver vist længe til, jeg kan sove.
- (261) KANSLEREN: Snikkesnak! Hvorfor kan De ikke sove? Det skal man kunne. Den Nat, jeg ikke mere kan sove, er det ude med mig. (*Devetti ud. Kansleren kaster sig atter over Papirerne. Maaler med en Passer, bliver ivrig, skyder saa pludselig det hele fra sig, som om han skammer sig over sig selv. Slukker Lyset og vil gaa*).
- (262) VICTOR: (*ind*) Han har desværre glemt at laase. Ellers var vi spærret inde.

- (263) VIVIENNE: (*ind; standser i Maanestriben*) Desværre, siger du. Jeg maa da hjem, Dreng. Dette her gaar aldrig i Evighed an.
- (264) VICTOR: Vivienne, ikke hjem, du! Ikke allerede! Ikke før Frk. Daggy træder paa Speederen og spurter frem³³. Jeg skal skaffe dig ind derhjemme, saa ingen hører en Lyd. Paa Ære. Kom saa! Kom med ovenpaa!
- (265) VIVIENNE: Nej, ved du nu hvad! Det er ikke en Uge siden, du gav mig det første Kys, det var paa Panden, og hvor var du allerede nu, hvis jeg ikke tilfældig bar Brystholdere?
- (266) VICTOR: Vi lever jo ogsaa i Fartens Aarhundrede. Lad være at le, det er mit Alvor. Hos mig skal det enten gaa hurtigt eller slet ikke gaa. Jeg vil hellere leve et eneste Aar, altsaa saadan rigtigt leve, end halvsove gennem halvtreds.
- (267) VIVIENNE: Jamen, nu vil jeg hjem og helsove.
- (268) VICTOR: Vivienne, maa jeg ikke nok? Synes du ikke? Maa jeg ikke nok?
- (269) VIVIENNE: Men Dreng da, tror du, jeg er en Gadetøs? Og det kunde jo ogsaa gaa galt. Hvad saa?
- (270) VICTOR: Jeg tror, du er min egen, søde, lille Kæreste, og jeg skal snakke med Far om dig i Morgen, og vi kan blive gift i Løbet af en Maaned, og saa er det jo bare godt, hvis det gaar galt.
- (271) VIVIENNE: Og blev det saa til Krig, inden Maaneden var omme, og du røg afsted til Afrika?
- (272) VICTOR: Gudhjælpeos, der kommer ingen Krig. Far vil jo ikke.
- (273) VIVIENNE: Kan du saa faa Fingrene fra mig? Er du fra Forstanden? Sidder her og siger, du holder af mig, og sukker saa over, at der ikke bliver Krig.
- (274) VICTOR: Aah, I Piger forstaar heller ingenting.
- (275) VIVIENNE: Hvad forstaar vi ikke?
- (276) VICTOR: Naar jeg raser langs Stranden, og Viseren flytter sig 150, 175, 200, saa er da for Fanden det spændende ved det, at jeg ved, at gør jeg en lille Fejl, saa tju bang, færdig med mig, næste Herre. Det pikante ved "Livsløbet" er da vel nok, at man altid har Døden i Hælene; han er den eneste, det for Alvor er sjov at rende omkap med.
- (277) VIVIENNE: Og sæt han saa indhenter En?
- (278) VICTOR: Det tænker man ikke paa. Og hvad? det gør han jo engang alligevel. Er det saa saa galt? Jeg er ikke bange for noget, heller ikke for at dø. Bare det kan ske paa en festlig Maade, du. Og der har Krigen nu et vældigt Udvalg. Far har altid talt om det "afskyelige" i en Angrebskrig, og det "hellige" i en Forsvarskrig, men for os, der skal ud i det, er det sgu ligemeget, enten den er det ene eller det andet. Gud,

³³Frk. Daggy træder paa Speederen og spurter frem: Munk var, som det skinner igennem i den følgende passage, selv fascineret af at køre stærkt, hvilket bl.a. kostede ham en brækket næse, da en telefonpæl pludselig "sprang" ud midt på vejen foran ham i september 1934. [NØJ & KMF]

hvor er det latterligt med denne fine Uniform i Fredstid. Jeg befinder mig ligesom en lille lynende Sportsvogn uden Motor i.

(279) VIVIENNE: Det er det rene Vrøvl. Der er ikke Spor latterligt ved Uniformen, Dreng. Maaske er det den, jeg er forelsket i, og slet ikke dig.

(280) VICTOR: Det skal vi prøve. Nu smider jeg den.

(281) VIVIENNE: Vil du holde dig i Skindetl

(282) VICTOR: Jeg vil meget hellere holde dig i Skindet.

(283) VIVIENNE: Gale Dreng, du gør mig helt kulret. Det ender med — — — det er ogsaa den Maanes Skyld. Den holder med dig.

(284) VICTOR: Vivienne! Tøsebarn!

(285) VIVIENNE: Men saa skal du love mig, at du ikke tager til Afrika, i hvert Fald ikke lader dig slaa ihjel.

(286) VICTOR: Engang jeg var Dreng, Vivienne, laa jeg med Pil og Bue i en Bjergegn og saa to vældige Ørne kæmpe. Til sidst fik den ene Overtaget, slyngede den anden fra sig og begyndte at stige mod den blaa Himmel. Saa lod jeg Pilen springe og ramte den under Vingen. Den standser i Luften, staar stille en Stund, begynder saa at falde med udbredt Vingefang, kongeligt, susende, til den laa knust mod Jorden. Jeg stod og misundte den med blanke Øjne dette Fald i selve Sejrsøjeblikket, denne vilde Fart ned i den dybeste af alle Afgrunde, Dødens. Saa faar jeg nu dig, Tøs, faar jeg nu dig, og det sker, jeg hvirvler ned med min Maskine, helst midt i en Kamp, med Døden snappende efter mig fra alle Sider, skal du ikke græde, Vivienne, men bare tænke: ”Nu er det gaaet min Dreng lige saa flot som Ørnen; han har sat Hastighedsrekord i at dø. Hurra.”

(287) VIVIENNE: I Mænd, I er ikke Mennesker, men en Slags Vilde. Det er vel derfor, vi giver jer Lov til at gøre os al den Fortræd, I vil. (*De ud*) .

(288) KANSLEREN: (*har staaet i et mørkt Hjørne under alt dette; nu er det, som om en Stønnen undslipper ham; han kommer frem i Maaneskinnet, er meget bleg, støtter Panden mod Ruden*)

(289) FRU ANGELICA: (*ind*) Saa længe du tøver, Alexi! Jeg ligger og venter, min Ven.

(290) KANSLEREN: Angelica! Der er en Replik hos Shakespeare: Cæsar er altid Cæsar³⁴. Er det Digtertirade³⁵? Eller er den sand?

(291) ANGELICA: Har du fejlet i noget, saa ret det, om det er muligt endnu i Nat. Er der noget, du har forsømt, saa udfør det nu med det samme.

(292) KANSLEREN: Jeg tøvede et halvt Minut i Forgaars. Det halve Minut indvinder jeg aldrig, om jeg saa bliver hundrede Aar.

(293) ANGELICA: Hvad er der da sket i det halve Minut?

³⁴Der er en Replik hos Shakespeare: Cæsar er altid Cæsar: Jf. William Shakespeares ”Julius Caesar” (1600-1601), hvor det i 1. akt, 2. scene lyder: ”(...) for always I am Caesar”.

³⁵Digtertirade: Jf. fransk ”tirade”, betegner en langvarig, højtravende og ligegyldig ordflom. [ODS]

- (294) KANSLEREN: Jeg skulde have fængslet ham straks, og greb efter Telefonen, men han fik mig til at vente i 30 Sekunder, og i de 30 ... Angelica, de presser paa fra alle Sider, de vil den Krig — alle i Folket, undtagen de Menige, hvem jo ingen spørger, de som blot skal lade Liv og Førlighed til.
- (295) ANGELICA: Hvem vil den Krig?
- (296) KANSLEREN: Alle — dine egne Børn, Angelica, 3 Aars Børn sidder paa mit Knæ og beder mig om at skaffe dem til at gyse. For et Øjeblik siden stod Victor her og digtede et Himmerig op af Helvedet og Livets Mening ud af Sindssygens Gastaage. Generaler og Bankmænd, Industriherrer og Digtere, Politikere og Kirken ...
- (297) ANGELICA: Kirken? Aldrig! Paven har selv sagt ...
- (298) KANSLEREN: Nej, Paven vil ikke (*skærende:*) Han be'r for Freden. — Men de andre vil. Af saa uhumske Grunde, at jeg alene for deres Skyld, for at se dem falde i Graven, de graver til mig .. Og min Fortid kræver den ..
- (299) ANGELICA: Din Fortid?
- (300) KANSLEREN: Mit Værk, alt, hvad jeg til nu har bygget op, som vil knuses, hvis ... Og Fremtiden kræver den, Folkets Fremtid, de ufødte Børn. — Lidenskab vil den. Og Fornuften vil den. Jeg kan vinde den paa mindre end fire Maaneder. Over for vor overlegne Teknik har de Indfødte kun Underkastelse. Det gamle raadne marxistiske Europa vil hyle op i hyklerisk Forargelse, alle disse Stater, der lever af at lade Asiens og Afrikas Folkeslag slave for sig under Rifler og Knut³⁶. Diskussionsklubben i Genève³⁷ vil tjene sig Bjerger af Diæter paa Nattemøder og Underudvalg. Og mere vil ikke ske. England vil pjokke rundt med sin Flaade i Middelhavet som en Høne, der ikke kan slippe et Vindæg. Frankrig tør intet gøre for Tyskland, Rusland intet for Japan. Og England gaar ikke alene paa Eventyr, Ægypten er her og Indien hist og Irland ligger uden for Døren. Vi har intet at frygte, og alt at vinde. Og alle, alle vil Krigen.
- (301) ANGELICA: Undtagen en. Og saa længe han er, er jeg tryk og ved, at den kommer ikke.
- (302) KANSLEREN: Jeg tror ikke paa Gud.
- (303) ANGELICA: Ham tænkte jeg ikke paa.
- (304) KANSLEREN: Hvem er da den ene? Hvem tænker du paa?
- (305) ANGELICA: Dig. (*Ud*) .
- (306) KANSLEREN: (*staar urørlig. Tænder saa Lys. Tager en Bog paa Reolen, slaar op, læser højt*)

³⁶*Knut*: Fra russisk "knut", fra et nordisk ord beslægtet med "knude", pisk forsynet med et antal læderremme med (metal)knuder for enderne. [DDO]

³⁷*Diskussionsklubben i Genève*: Hentydning til Folkeforbundet (organisation for internationalt samarbejde 1920-46), som havde hovedsæde i Genève. Italiens krig i Etiopien blev behandlet i Folkeforbundet. I udtrykket "diskussionsklubben" skinner det igennem, at Munk bebrejdede Folkeforbundets manglende handling, hvilket han skrev om i flere avisartikler bl.a. "To Dikturstaters to Overgreb" i Jyllands-Posten d. 1. september 1935. [DSD]

Faren ved,
 at Cæsar mere farlig er end den.
 To Løver er vi, fødte samme Dag,
 og jeg den ældste og den frygteligste,
 og Cæsar gaar sin Gang^a.

^a*Faren ved, at Cæsar mere farlig er end den. To Løver er vi, fødte samme Dag, og jeg den ældste og den frygteligste, og Cæsar gaar sin Gang.:* Citat fra William Shakespeares skuespil "Julius Caesar", 2. akt, 3. scene.

(307) DEVETTI: (*ind*) Excellence!

(308) KANSLEREN: Nu?

(309) DEVETTI: Finansdirektøren var hos mig, da jeg kom hjem. Noget er hændt.

(310) KANSLEREN: Vent lidt! lad mig samle mig. Ja. Kom saa med det!

(311) DEVETTI: Kontrakterne skal sent i Gaar Eftermiddags være underskrevet, endda af Kejseren³⁸ personlig.

(312) KANSLEREN: Underskrevet? Almægtige Gud!

(313) DEVETTI: Han fortrød næsten øjeblikkelig og vilde ...

(314) KANSLEREN: Men?

(315) DEVETTI: Men vor Gesandt³⁹ havde anet det og var omgaaende sprunget i en Flyvemaskine paa Vej mod Rom.

(316) KANSLEREN: Jeg gør ham til Marchal⁴⁰. Hvornaar kan han være her?

(317) DEVETTI: Excellence! Denne Flyvemaskine er for en halv Time siden styrtet ned i Ægypten og knust.

(318) KANSLEREN: Knust? Saa? Nej! Ikke knust! Brændt, Hr. Devetti! Ikke?

(319) DEVETTI: Det melder Telegrammet ikke. Men — De har Ret. Selvfølgelig er den i Faldet kommen i Brand.

(320) KANSLEREN: Selvfølgelig, ja. (*Griber pludselig Dolken paa Bordet og hugger den ind i Atlasset paa Væggen*) : Til Helved med England!

(321) DEVETTI: (*hvid af Begejstring*) Ja, Excellence, ja.

(322) KANSLEREN: Hvad griber vi til? Hvad vil min Skæbne? Saa længe den ikke viser mig Vejen, er jeg uden Raad. (*Der lyder et Drøn, et Stormbrus begynder, den gamle Globe væltes af Gardinet og styrter ned*) : Hvad var det? Hvad skete der? I denne blikstille Nat? Hvordan?

³⁸*Kejseren:* Devetti taler her om Haile Selassie (1892-1975), som var Etiopiens kejser 1930-1974. [DSD]

³⁹*Gesandt:* Tysk ord for en ambassadør. [ODS]

⁴⁰*Marchal:* Jf. "marskal", gammeldansk ord - sammensat af "mar" (hest) og "skalk" (tjener) - med den oprindelige betydning: "hestepasser" eller "staldmester". Ordet er siden kommet til at betegne en (felt)marskal eller generalfeltmarskal, dvs. den øverste generals-rang eller højeste landmilitære grad. I denne sammenhæng kan begge betydninger godt forsvares, men muligvis med mest mening i forhold til den sidste. [ODS & DSD]

(*De staar begge tavse, lyttende, saa kimer Telefonen*) : Ja, det er mig. Hvad er det? Hvor? Maaske i Tusindvis — hm. Jeg er der paa mindre end en Time personlig. Gigol! Gigol! Gigol! Min Flyverdragt! Bilen frem! Maskinen rede! — En Jordrystelse i Solfo! Menneskeliv i Hobetal. Nye Ulykker. Nye Millioner ud af Statskassen. Devetti, hvor faar jeg dem fra? (*Vil løbe ud, falder over Globen, tager den op, ser paa den, ligbleg*) : Globen er væltet i Stormen og — har ramt noget skarpt i Faldet! Der! Se der! Netop det Stykke af den er knust.

(323) DEVETTI: Tegnet, Excellence, Tegnet!

(324) KANSLEREN: Krigen — Krigen — Ikke jeg, men Skæbnen vil den. Hvem sejrer saa? den eller jeg?

3. Akt: III.

(325) EN UNG PIGE: Og her ligger altsaa Dolken. Saa spids, snigmorderisk tynd!

(326) DEVETTI: Den naaede mig et smukt Stykke ind i Armen, min Pige.

(327) DEN UNGE PIGE: Tænk, den skulde have dræbt ham. Men det kunde den ikke. Den hellige Jomfru gav den ikke Lov. Og der er Billedet af hende, der ejer ham — der har Ret til at sige ”min” om ham, ”min Alexi”. Hvor ser hun lykkelig ud paa alle Billeder. Og mild. Og klog. Og smuk har hun været. Men gammel er hun da. Ikke sandt, Far? Gammel maa hun da være.

(328) DEVETTI: Hys, hys, dog! Nogen kommer. Jeg skal nok præsentere dig for dem begge en anden Dag. Kom nu, Barn. (*De ud*) .

(329) FRU ANGELICA: (*ind med Sønnen Carlo*) Jamen, lille Carlo

(330) CARLO: Hvorfor har han tvunget sine Sønner ad Militærvejen, hvis han var den Fredsven, han altid har sagt?

(331) ANGELICA: Carlo, du maa ikke kaste Skygge paa din Fars Karakter. Du ved ikke, hvor grusomt du saarer mig.

(332) CARLO: Om Forladelse, Mor. Men forstaar du da ikke ...

(333) ANGELICA: En Hær maa vi have, det har din Far og jeg altid været enige om. Landet kan ikke ligge værgeløst hen i den Verden, der nu engang er, som den er. Og det kan trække op til saa hæslige Uretfærdigheder, at man for at afværge dem er rede til at give sit Liv, ja endog sine Børns. Ikke sandt, Carlo? Du er da enig i det med din Mor?

(334) CARLO: Men hvis disse Hære, der er skabt som Retfærdighedens Vogtere, en Dag gaar i Urettens Sold ...

(335) ANGELICA: Jeg siger dig, denne Krig kommer ikke. Jeg giver dig mit Hjerte i Pant paa det.

- (336) CARLO: Det kan du jo slet ikke, lille Mor. Du har selv sat det i Klemme mellem to af Fars haardeste Ribben.
- (337) ANGELICA: Saa giver jeg dig hans i Pant.
- (338) CARLO: Og det tror du, du har?
- (339) ANGELICA: Ja.
- (340) CARLO: Mor, Mor, hvor kan du være saa? Han holder jo slet ikke af dig, den Mand. Det er kun sig selv, han elsker i dig. Han har Brug for din Godhed og din Tilbedelse. Der henter han Kræfter til alt det — unyttige, han skal bruge sine Kræfter til. Han har Brug for dig. Det er alt.
- (341) ANGELICA: Lille dumme Dreng! lille dumme Æg, der vil lære sin Høne! Ved du noget om, hvad det er at elske? Hvad det er for en Mand? og hvad det for noget helt andet noget for en Kvinde⁴¹? At jeg elsker ham vil jo sige, at det er mit Liv og min Lykke, at han ikke kan undvære mig, at han henter sit Liv og sin Lykke hos mig.
- (342) CARLO: Saa maa du vælge, Mor.
- (343) ANGELICA: Vælge?
- (344) CARLO: Mellem ham og dine Børn, mig i hvert Fald. Vil du blive ved at skænke ham Liv og Lykke, hvis han nu vil Død og Forbandelse?
- (345) ANGELICA: Men jeg siger dig jo, at han vil det ikke. Snak nu med ham selv. Saa skal du se.
- (346) CARLO: Og jeg siger dig, at han vil. Jeg ved det. Hvorfor undgaar han os ellers de sidste Dage? og hvorfor lader han mobilisere?
- (347) ANGELICA: Maaske — maaske han maa true med Hæren for at skaffe sig et Statslaan i England ... eller maaske — — hvad ved du og jeg?
- (348) CARLO: Du undskylder ham. Du tror jo ikke selv det, du siger.
- (349) ANGELICA: Nu skal du tie.
- (350) CARLO: Men jeg leger ikke med. Jeg skal ingen Arme og Ben have revet af. Det eneste, jeg har Lyst til, er at studere Kunsten hos de gamle Etruskere⁴². Vil I nægte mig det, maa der vel i Guds eller Djævelens Navn være en anden Klode, hvor man kan faa Fred til at vie sig til det, der er Mening i.
- (351) ANGELICA: Min Dreng, selv om — selv om det indtraf, det, der ikke kan indtræffe — eet lover jeg dig, du skal ikke frygte; imod din Vilje sker det ikke, at du kommer med.
- (352) CARLO: Lille kære Mor, du er god nok, er du; men en Mangel er der jo ved dig: du er ikke Vorherre.
- (353) ANGELICA: Mon ikke? det kommer vist an paa, for hvem (*smiler til ham og gaar ud*).

⁴¹og hvad det for noget helt andet noget for en Kvinde: Besynderlig konstruktion. Mand og kvinde er radikale modsætninger.

⁴²Etruskere: Oldtidfolk (ca. 700-300 f.Kr.) i Mellemitalien, som prægede den romerske kultur inden for bl.a. religion og arkitektur. [DSD]

- (354) KANSLEREN: (*rask ind*) Hvad? er du her? (*Tager Telefonen*) Krigsministeriet. Det er mig. Underskriften foreligger endnu ikke. Jeg telefonerer straks, naar jeg har den. Og De holder alt parat. (*Til Sønnen*) Hvad er det for Narrestreger? Du skriver et Brev til mig. Har du ikke en Mund?
- (355) CARLO: Jo, selvfølgelig har jeg — jeg mente jo bare — jeg vilde altsaa —
- (356) KANSLEREN: Hvad vilde du?
- (357) CARLO: Har du ikke læst Brevet?
- (358) KANSLEREN: Jeg har brændt det. Det betyder, at det ikke er skrevet. Du ønsker med-et din Afsked fra Hæren. Hvorfor?
- (359) CARLO: Ja, fordi — at det ser ud til — kan se ud til —. Og du har jo selv alle Dage sagt, at Krig er Svineri.
- (360) KANSLEREN: Det er den ogsaa, Carlo. Men tillige meget andet. Tro mig, min Ven, mine dyreste Minder har jeg fra Krigen: Orloven; Kammeraterne. Vi maa aldrig glemme, at Krigen ogsaa er Selvopofrelse, Tapperhed, Udholdenhed, sagt i eet Ord: Heroisme.
- (361) CARLO: Javel. Og Stjernerne er Katteøjer paa Englenes Cykler; man kan lege med dem, hvis de rasler af. Men for bare en Uge siden var Krigen beskidt Svineri.
- (362) KANSLEREN: Ja, ja, ja. Og jo mere Svineri et Menneske kan bære for et Ideals Skyld, jo større er han vel. Kan du ikke tage Svineriets Lidelse paa dig for dit Fædrelands Skyld?
- (363) CARLO: Jeg søger altsaa min Afsked fra Hæren, Far.
- (364) KANSLEREN: For Slapsvanse som dig er Krigen en Kur.
- (365) CARLO: Som jeg maaske dør af.
- (366) KANSLEREN: Eller bliver et Mandfolk af. Begge Dele er bedre end det, du er nu. Lær af Victor, din Bror.
- (367) CARLO: Saa maa jeg hellere
- (368) KANSLEREN: Du deltager i Krigen som Officer. Du gaar med, fuld af Begejstring. Du er min Søn. Har du forstaaet? Farvel. — Devetti!
- (369) CARLO: Naa! — Ja ja! (*ud*)
- (370) DEVETTI: (*ind*) Excellence!
- (371) KANSLEREN: Er alle Skibe bemanded?
- (372) DEVETTI: De er klar til at sejle — venter kun paa Ordren fra Hs. Majestæt.
- (373) KANSLEREN: Og hvorfor kommer han ikke?
- (374) DEVETTI: Han?
- (375) KANSLEREN: Ja. Han har sendt mig Ordren tilbage uden Underskrift. Han vilde selv paa sin Køretur ”høre herop”, som det hedder paa hans demokratiske. De begynder at gøre mig Knuder fra forskellige Hold; men jeg skal vise dem, at naar de først har tvunget mig til at fatte en Beslutning naa, der er han vel

- (376) TJENEREN: Den engelske Gesandt
- (377) KANSLEREN: Den engelske — saa? — Ja.
- (378) DEN ENGELSKE GESANDT: (*ind*) Morning!
- (379) KANSLEREN: Mig en stor Glæde at se Dem her, min Excellence. Hs. Majestæt, Deres Konge, har det vel godt?
- (380) GESANDTEN: Saadan en lille rask Katarrh⁴³ renser jo bare Svælget. Atter oven Senge og i fuld Vigør. Jo Tak, baade Kongen og Imperiet har det godt.
- (381) KANSLEREN: Det vælter en Sten fra mit Hjerte at høre.
- (382) GESANDTEN: Tilgiv mig, min lille flygtige Visit er af absolut privat Karakter. Jeg har set en Notits i et Blad om, at De muligvis lod et Par Dampere stikke til Søs i Dag. De vil have Deres unge Mandskab ud at se sig lidt om i Verden?
- (383) KANSLEREN: Turen bliver ikke saa lang, ikke engang Halvvejen til Indien, Excellence.
- (384) GESANDTEN: Har de Returbillet, de unge Mennesker?
- (385) KANSLEREN: Paa et ganske enkelt Par Stykker nær.
- (386) GESANDTEN: Kære Excellence, der bestaar saadan et gammelt, hyggeligt Venskab mellem os to. Kan vi ikke snakke lige ud med hinanden?
Altsaa: ingen Magt har Ret til at protestere, fordi De sender Soldater ned til Deres Provinser. Først den Dag disse unge Mennesker paa en Skovtur forvilder sig over en Grænse, kan der protesteres — og saa vil Alverden gøre det. Og saa er det for sent. Saa har De forberedt den Udflugt for dyrt til, at De lige med-et kan aflyse den. Derfor er det, at jeg i al Sagtmodighed og Gedulghed⁴⁴ — den forbandede Ischias⁴⁵, man har medbragt fra Taagen derhjemme! — fordrister mig til en Protest i Dag. Sagt uden al Diplomati: min Herre, slaas med England, det kan De ikke.
- (387) KANSLEREN: Sandt, Deres Excellence. Og England kan heller ikke slaas med mig. Og ergo bliver det en Krig mellem Ætiopien og Italien alene. Og den vinder jeg.
- (388) GESANDTEN: Hvorfor skulde England ikke kunne slaas med Dem?
- (389) KANSLEREN: Maa jeg fornærme Dem?
- (390) GESANDTEN: Meget gerne.

⁴³*Katarrh*: Kommer af det græske "katar-reîn" (flyde ned) og bruges om slimhindebetændelse med rigelig afsondring af slim. På dansk blev ordet tidligere ofte brugt i betydningen snue. [ODS]

⁴⁴*Gedulghed*: "Dulgt", ældre betegnelse for "hemmelig". Substantiveringen vha. præfikset "ge-" er et tysk låneordsfænomen. [ODS]

⁴⁵*Ischias*: Kommer af det græske "ischíon" (hoft) og betegner en gigtisk sygdom, der især viser sig ved smerter i den store lårnerve (ischiasnerven eller Nervus ischiadicus), hvorfor lidelsen også kaldes hoftegigt. [ODS]

- (391) KANSLEREN: Fordi Elisabeth⁴⁶ er død, Excellence. Og Cromwell⁴⁷ er død, Excellence. Og nu har De kun en Samling Baldwin⁴⁸ tilbage.
- (392) GESANDTEN: Virkelig ganske morsomt sagt, især til en Mand, der er Labour⁴⁹. — Men hvis De nu trods alt forregner Dem, og Europa gaar samlet imod Dem?
- (393) KANSLEREN: Samlet? Europa samlet!! hahaha!
- (394) GESANDTEN: Excellence, man har bemyndiget mig til at meddele Dem, at ønsker De et Statslaan, er London rede — Størrelsen er uden Betydning. De ler?
- (395) KANSLEREN: Hoho, Excellence, jeg har dog Ret, England er bange. Men se, det med at laane — jeg er ikke Marxist, det er mig imod at pantsætte de ufødte Børn. Og jeg behøver ikke længere at laane. Ætiopien er rigt.
- (396) GESANDTEN: Men ikke Deres. Og bliver det aldrig. For De vil tabe Krigen, Excellence.
- (397) KANSLEREN: Tabe Krigen? Mod et Folk, der ikke er et Folk, men en Snes halvvilde, indbyrdes fjendtlige Stammer, uden Organisation, uden Vaaben — hahaha!
- (398) GESANDTEN: Mit Land vil forbyde Ætiopien at kæmpe.
- (399) KANSLEREN: Forbyde —?
- (400) GESANDTEN: De vil ikke komme til at kæmpe mod Mennesker, men mod glødende Sandørkener og Sumpfeber og giftige Insekter — — og saa en Vilje, De ikke kan ramme, et taaget Usigeligt alle Vegne og intetsteds: os, Imperiet. De kæmper mod Skæbnen, Excellence.
- (401) KANSLEREN: Saa kæmper Skæbnen imod sig selv.
- (402) GESANDTEN: For Rom har endnu et Stykke til sin Forfaldsperiode, er altsaa foreløbig uovervindeligt.
- (403) KANSLEREN: Rom?
- (404) GESANDTEN: Og Rom ligger ikke ved Tiberen⁵⁰, Excellence, det er et Par Aartusinder siden; Rom ligger ved Themsen nu. — Og ved De, hvorfor Skæbnen holder med os? fordi den er venlig, den under Menneskens Børn det godt. Og det er vort lille trick, typisk engelsk, at vi forstaar at gøre det hyggeligt for de Folk, vi erobrer. — Misforstaa mig ikke, jeg personlig er ligeglad, jeg har et Par Grevskaber⁵¹ derhjemme, og Pension, naar jeg gaar af som Gesandt. Jeg klarer mig nok. Men jeg vil

⁴⁶*Elisabeth*: Elizabeth 1. (1533-1603), regerende dronning af England fra 1558 og datter af Henrik 8. og Anne Boleyn (som Munk i 1931 skev stykket "Cant" om). Elizabeths kraftfulde politik, støttet af gode rådgivere, førte til et økonomisk opsving og gjorde England til den førende protestantiske stormagt med et blomstrende kulturliv til følge. [DSD]

⁴⁷*Cromwell*: Oliver Cromwell (1599-1658), engelsk puritaner, parlamentsmedlem og Lord Protector, som angiveligt skulle have sagt til sine soldater: "Keep your faith in God, but keep your powder dry". [DSD & NN]

⁴⁸*Baldwin*: Jf. Stanley Baldwin (1867-1947), britisk, konservativ politiker, som bl.a. var premierminister tre gange, henholdsvis 1923, 1924-29 og 1935-37. [DSD & BOE]

⁴⁹*Labour*: Medlem eller sympatisør af det britiske Labour Party (oprettet 1893), et socialistisk arbejderparti, der første gang dannede regering i 1924, og igen 1929-1931. [DSD & BOE]

⁵⁰*Tiberen*: Tiberen (Tevere), flod i Midtitalien, landets næstlængste, løbende mod syd fra Appenninerne, hvor den undervejs passerer Rom og til sidst udmunder i Det Tyrrenske Hav. [DSD]

⁵¹*Grevskaber*: Betegnelse for landejendom eller gods, der ejes af eller er tillagt en (lens)greve. [ODS]

nødig hjem til Taagen før højst nødvendigt. For min Ischias Skyld. Saa tænk paa den! og ogsaa lidt paa Dem selv! Italiens Klima er bedst for os to! og lad saa være at ringe til Afgang i Napoli. Morning. (*Ud*).

(405) TJENEREN: Deres Majestæter.

(406) KANSLEREN: Dem begge?

(407) TJENEREN: Ja.

(408) KANSLEREN: (*løber dem i Møde*) Hvilken Overraskelse! Begge Majestæterne! Maa jeg have Lov til at lade min Frue kalde? (*Afsides til Tjeneren*) Skaf Roser!

(409) DRONNINGEN: Vi vilde gerne have en Samtale med Dem paa to Minutter, Hr. Kansler.

(410) KANSLEREN: Saa særdeles gerne. Men maaske tør jeg bede Deres Majestæt inden Samtalen underskrive denne Ordre, som — —

(411) DRONNINGEN: Det er for den Tings Skyld, vi er kommen. Sagen er nemlig, at — at Hans Majestæt har ombestemt sig, idet nemlig — ja altsaa.

(412) KANSLEREN: Ombestemt sig? Men for tre Dage siden ... Har Deres Majestæts engelske Slægtninge ...

(413) DRONNINGEN: Paa ingen Maade, Hr. Kansler. Det var en upassende Sigtelse. Hans Majestæt og jeg har selv gennemdrøftet ... ja, altsaa.

(414) KANSLEREN: Paa nuværende Tidspunkt er en Ombestemmelse desværre ikke mulig.

(415) DRONNINGEN: Hvad skal det sige?

(416) KANSLEREN: At Flaaden venter med største Utaalmodighed. At dette Dokument maa underskrives nu.

(417) DRONNINGEN: Giver De Kongen Diktat?

(418) KANSLEREN: Deres Majestæt, sig nu ikke Ting, De senere vil fortryde.

(419) DRONNINGEN: Mig vil De ogsaa hovmesterere⁵² med. Saa vil jeg dog sige Dem et Par Ord. Hvor meget jeg end kommer til at fortryde dem, vilde jeg dog fortryde mere, om jeg tav. Tiet har jeg længe nok. I Gud ved hvor mange Aar har jeg maattet taale Deres Aande ind i mit Ansigt. Mine egne Lidelser har jeg vel kunnet døje; men naar nu mit Folk for Deres hæslige Ærgerrigheds Skyld skal kastes ud i

(420) KANSLEREN: Det er ikke Deres Folk, Majestæt, men mit. De er født i et fremmed Land.

(421) DRONNINGEN: Mageløst! at De vover det! det er gement, gement. Og nu skal dette Deres Folk kastes ud i Fortvivlelse, for at De kan faa et prunkende Mausoleum⁵³. Jo,

⁵²*hovmesterere*: Kommer af det tyske "Hofmeister", en person, der forestår en ung, fornem persons opdragelse og uddannelse. Derfor betegner det afledte verbum "at hovmesterere" en optræden, som om personen var hovmester, i ordets forældede betydning altså som en, der tilretteviser, irettesætter, belærer, dadler osv., en der spiller formynder eller tager nogen i skole. [ODS]

⁵³*Mausoleum*: Græsk ord ("mausoleion"), som egentlig betegnede et gravmæle over kong Mausolos i Halikarnassos. Ordet bruges på dansk om et stort, pragtfuldt gravmæle og om en bygning, der er rejst over et gravsted. [ODS]

jeg kender Dem. Da jeg blev gift med Kongen, var han Landets højeste og rankeste Mand⁵⁴. Disse Aar har gjort ham rundrygget, fordi han ikke turde lade Folket se, at han var større end De. Men denne Skændsel skal De ikke faa os kujoneret til at slippe løs over vort uskyldige Folk, ritsj, ratsj, ritsj, ratsj, der har De Deres Ordre. Kom saa, Georg, lad os gaa.

(422) KANSLEREN: Som De vil da. Paa Majestæternes eget fulde Ansvar. Jeg sætter da en anden Skrivelse op. En Demobiliseringsordre. I Henhold til Lov af 2. August 1887 — ja — ja — saaledes at Hæren vil være at hjemsende. Saadan. Tør jeg bede Deres Majestæt skrive under paa den? Og imens Hans Majestæt skriver, vil jeg takke Dem, min Dronning, for Deres Ærlighed over for mig i Dag. Jeg elsker Lidenskaben; den gør Manden stor, den gør Kvinden skøn. Deres Majestæt ved, at jeg, om det maa være en Undersaat tilladt at sige det, finder Dem som Dronning sjælden, ja, men som Kvinde fuldendt, dog aldrig har jeg set Deres Skønhed saa fuldkommen som før: dette Krus om Munden! dette isblaa Blik! — Jeg takker Deres Majestæt for Underskriften. Det Dokument, der ligger flænget paa Gulvet, var naturligvis kun en Genpart. Paa Originalen staar nu Kongens Navn.

(423) DRONNINGEN: Slyngel!

(424) KANSLEREN: Hr. Devetti, Kongen har givet sit Navn. Lad Ordren gaa. Hør, nu jubler Soldaterne gennem Gaderne, hele Riget koger af Krigsbegejstring. Om et halvt Aar vil ogsaa begge Deres Majestæter give mig Ret. Maa jeg ledsage Dem til Vogns! Og denne Buket Roser til Dronningen.

(425) DRONNINGEN: Jeg rører dem ikke.

(426) KANSLEREN: Vil Deres Majestæt saa ikke — —

(427) KONGEN: Tak! rigtig mange Tak. (*De tre ud*),

(428) DEVETTI: (*tager Telefonen*) Krigsministeriet. Devetti her. Kongen har —

(429) FRU ANGELICA: (*ind, slaar ham Røret ud af Haanden*) De maa vente. Jeg maa tale med min Mand først. Hr. Devetti, De er hans bedste Ven, maaske den, der, næst mig, er ham mest hengiven. Tror De paa en Dom efter Døden, Hr. Devetti?

(430) DEVETTI: Det gør jeg, Frue.

(431) ANGELICA: Naar i sin Tid Kirkekampen udgik af min Mands Program, var det vel ikke mindst min Skyld. Jeg forstod ikke dens Nødvendighed.

(432) DEVETTI: Det har jeg heller aldrig forstaaet.

(433) ANGELICA: Men nu — aah nej, hvad vilde jeg sige til Dem? Ved De det ikke?

(434) DEVETTI: De vilde sige, at jeg maatte faa Deres Mand fra sine Planer for Himlens Skyld; men jeg er helt uenig. Himlen har sat Deres Mand som Genrejser af dette dybt sunkne Land.

(435) ANGELICA: Men Krig er dog

⁵⁴Landets højeste og rankeste Mand: "Rankeste" kan der være noget om, men "højeste" er i forhold til de realhistoriske fakta helt forkert, fordi Italiens konge Victor Emanuel 3. netop var kendt for sin lille fysiske statur.

- (436) DEVETTI: Her er kun Tale om Kolonisering paa ganske samme Maade, som alle andre Stater har skaffet sig Kolonier. Det er det sentimentale og det skinsyge Europa, der kalder det Krig.
- (437) ANGELICA: Men jeg ved dog, at Kirken
- (438) DEVETTI: Kirken vil snart være med os, Frue. Selv Paven, der er Fredsentusiast, vil forstaa
- (439) TJENEREN: (*i Døren, idet en Munk vil gaa forbi ham*) Jamen, nej, De kan ikke gaa ind uden Tilladelse.
- (440) MUNKEN: (*ser paa ham, stille*) Jo, jeg kan.
- (441) TJENEREN: (*farer sammen, bukker; ud; Devetti staar uvis, gaar ud*)
- (442) ANGELICA: Hvem er De? — Johannes! Eller nej — Deres — Deres — —
- (443) MUNKEN: Ser du saadan ud! Saadan ser du ud! Mor til otte Børn⁵⁵, og dog saa ren som i din Ungdom.
- (444) ANGELICA: Johannes! Johannes!
- (445) MUNKEN: Alle Billederne har løjet, du ser saa hverdagsagtig ud i Bladene, men i Virkeligheden har du stadig dette Skær over dig, dette — Helgenskær. (*Vil kysse hendes Haand*) .
- (446) ANGELICA: Nej, nej. Hvorfor slaar du mig ikke hellere, mig, som kasserede dig?
- (447) MUNKEN: Men dine Læber — hvorfor gaar Livet baglæns? — de er nu som blege Roser, ogsaa skønne. Dengang var de jo som Hyben under Morgendug. — Guds Moder, tilgiv mig, dette er Synd.
- (448) KANSLEREN: (*ind*) Hvem er her? I mit Arbejdsværelse, naar —? Du! — De — De!
- (449) MUNKEN: Sig *du*, Alexi.
- (450) KANSLEREN: Jeg siger De. Der er sket for meget, til at vi kan være Dus længere. Og vil ske mere. Hvad skylder jeg den høje Ære af et saa usædvanligt Besøg? Er det for at undsige⁵⁶ mig?
- (451) MUNKEN: Jeg kommer i en Munkekutte — for at tale med dig, ikke som et Riges Hersker, men som en Kirkens ringe Tjener
- (452) KANSLEREN: Kirken har intet at sige mig.
- (453) MUNKEN: Alexi, jeg vil ingenting nævne om, hvorhen du muligvis fører det Land, vi begge elsker, og som er vort fælles Eje. Heller intet nævne om, at du bringer Verdensfreden i Fare, Europas og hele Menneskehedens Liv. Jeg vil bare minde dig om det ene simple, der hedder det femte Bud, ja og det syvende ogsaa⁵⁷. Frygteligt

⁵⁵*Mor til otte Børn*: I 1915 giftede Benito Mussolini sig med Rachele Guidi (1890-1979). De fik fem børn.

⁵⁶*undsige*: Det samme som at erklære, at man ikke vil have venskab eller forbindelse med noget - at man erklærer fjendskab, siger sig løs fra eller opsiger venskab og troskab. [ODS]

⁵⁷*det femte Bud, ja og det syvende ogsaa*: Jf. Moseloven (bl.a. i GT: 2. Mos. 1-17). I den traditionelle kirkelige fortolkning (katolsk, ortodoks og luthersk) lyder 5. bud: "Du må ikke slå ihjel" og 7. bud: "Du må ikke stjæle." [BB]

vil det være, hvis du taber Krigen, men mangfoldigt frygteligere, om du vinder den; thi da bekræftes Verden endnu engang i den Djævelens Løgn, at det betaler sig at gøre hans Gerninger.

(454) ANGELICA: Alexi, den Stemme, den maa du høre, den kan du ikke andet end høre.

(455) MUNKEN: Du vil bygge dit Lands Fremtid paa Vold; men han taaler det ikke, den Gud, du ikke tror paa, og som er til.

(456) KANSLEREN: Han finder sig ganske smukt i det i England. Rejs hen og hold den Præken der. Og færger de saa Kanonerne hjem fra Indien, vil ogsaa jeg tro den.

(457) MUNKEN: Retfærdighedens og Fredens Gud —

(458) KANSLEREN: Fraserne⁵⁸ fra Genève, denne Institution⁵⁹ til at standse Jorden, saa de, der nu er i Solen, kan beholde deres Plads, og de andre forblive i Natten. Naturligvis er Kirken som altid de Riges Spytlikker, naturligvis vil Retfærdighedens og Fredens Gud, at Uretfærdigheden skal have Fred her paa Jorden. Præk De kun fra Deres Purpurtrone⁶⁰! jeg er ingen Fyrste, jeg er Proletar⁶¹ og mit Land Proletar. Jeg er født i Halm og vokset op i Pjalter — og ikke i Greveslot! Jeg kender de Tusinder smaa fattige, uvidende Hjem, og jeg er beredt til alt, alt, alt, for at pleje dem og for at løfte dem. For jeg elsker jo dette Folk, jeg er rundet⁶² af og hører til hos med Blod og Sjæl. Men hvad forstaar De af det, en Landsforræder, født som en af vore, men flygtet fra os bort til en fremmed Stat⁶³?

(459) ANGELICA: Alexi, hvor kan du sige de Ord? Kirken spænder sig rundt over hele Jorden. Den er Menneskehedens Fædreland.

(460) MUNKEN: Dine Idealer er voksede nedad, Alexi. Dengang vi var unge — hver eneste Nat vi talte til Ende sammen — da var det Verden, vi vilde frelse. Nu nøjer du dig med et enkelt Land, om det saa skal koste alle de andre Livet.

(461) KANSLEREN: Hvert Land maa ville sig selv. Ved Enkeltdelenes anspændte Kappelstrid løftes Helheden snarest. Men Deres Idealer, hvad er der blevet af dem? Hvordan frelser De Verden med Sjælemesser og Kollektter og Maskerader i Peterskirken?

⁵⁸*Fraserne*: Bruges oftest synonymt med floskel, en tom, højtravende talemåde. [ODS]

⁵⁹*fra Genève, denne Institution*: Hentydning til Folkeforbundet (organisation for internationalt samarbejde 1920-46), som havde hovedsæde i Genève. Italiens krig i Etiopien blev behandlet i Folkeforbundet. Munk bebrejdede Folkeforbundet dets manglende handling, hvilket han skrev om i flere avisartikler bl.a. "To Diktaturstaters to Overgreb" i Jyllands-Posten d. 1. september 1935. [DSD]

⁶⁰*Purpurtrone*: Purpurfarvede (rødviolet) beklædningsgenstande mv. blev båret af bl.a. fyrster og kardinaler som et tegn på værdighed. [ODS]

⁶¹*Proletar*: Kommer af det latinske "proletarius", som egentlig er adjektivet for "proles" (afkom), og blev brugt om de besiddelsesløse borgere i Rom, der stod uden for de 5 klasser, og som derfor oprindeligt hverken betalte skat eller gjorde krigstjeneste, men kun kunne tjene staten ved deres børn. I midten af 1800-tallet - ikke mindst som et hovedbegreb i den marxistiske terminologi - fik ordet en slags renæssance og blev da betegnelse for en person, der tilhørte samfundets laveste, besiddelsesløse klasse, og hvis eksistens alene beroede på en minimal indtægt. [ODS]

⁶²*rundet*: Kommer af "rinde" og bruges i denne sammenhæng som udtryk for et menneskes nedstammingsforhold eller slægtsophav. [ODS]

⁶³*en fremmed Stat*: Her tænkes på Vatikanet eller Vatikanstaten, en uafhængig stat, oprettet i 1929 midt i Rom, hvor Den romersk-katolske Kirkes overhoved og administrationsapparat residerer. [DSD]

- (462) ANGELICA: Alexi, sig ikke mere! Ellers dræber du noget i mig, som du ikke selv kan taale dør.
- (463) MUNKEN: Hvorfor hader jeg ikke dig, men du mig, Alexi, du som tog hende fra mig? er du blevet fattig af at vinde, og jeg rig ved at miste? er du endnu bange for mig? at jeg trods alt er den stærkeste?
- (464) KANSLEREN: Jeg hverken hader dig eller er bange. Men jeg foragter og afskyr at se det Stærke og Sunde kastreret, Selvopholdelsesdriften pervertere sig selv.
- (465) MUNKEN: Saa er jeg dog den stærkeste af os, saa sandt jeg tror paa Aand.
- (466) KANSLEREN: Gør De? Maaske vil De bandlyse⁶⁴ mig?
- (467) MUNKEN: Det vil jeg.
- (468) ANGELICA: Nej, nej, nej, det forbyder jeg. For *min* Skyld gør det ikke, Johannes, for *min* Skyld dog!
- (469) MUNKEN: Begynder du denne Krig, Alexi, skal du bære Kainsmærket⁶⁵ paa Panden.
- (470) KANSLEREN: Mon?
- (471) MUNKEN: Ingen skal kunne se det, men selv skal du mærke det. Syner skal staa dig for Øje Dag og Nat af de Skæbner, du knuser, og de Sind, du forvender⁶⁶. Saa siger Herrernes Herre heroventil gennem sin Statholders Mund: Cæsar, gør du denne Haan mod mit hellige Navn, tager jeg Søvn fra dine Øjne. (*Ud*).
- (472) KANSLEREN: (*raaber efter ham*) Middelalder! Hvorfor snorker saa Ludendorff⁶⁷, saa Husene ryster i München? (*Pause*) Angelica, fortryder du?
- (473) ANGELICA: Fortryder hvad?
- (474) KANSLEREN: Staar det for dig i denne Stund, som om du — skulde have valgt — den anden?
- (475) ANGELICA: Hvis du virkelig vil dette
- (476) KANSLEREN: Og det vil jeg.
- (477) ANGELICA: Saa — ja, saa ved jeg ikke. Saa samler jeg vore Børn om mig og rejser bort til et stille Sted nær ved et Kloster — aah, for at bede.
- (478) KANSLEREN: Du gaar ikke fra mig. Det kan du ikke. Forstaaer du da ingenting af mig mer? Du, der skulde forstaa mig længst af alle Mennesker, er du den første, der falder fra? Ser du ikke, hvordan jeg i disse Dage har maattet vende mig mod mig selv, maa tro paa alt, hvad jeg før har forbandet, og forbande alt, hvad jeg før — ikke

⁶⁴*bandlyse*: Oldhøjtysk ord for befaling, påbud eller forbud. Ordet betegner en straf i form af udelukkelse fra et samfund, et fællesskab - her det romersk-katolske. [ODS]

⁶⁵*Kainsmærket*: Det mærke, som Gud satte på Kain efter brodermordet for at beskytte Kain mod at blive offer for blodhævn jf. GT: 1. Mos. 4,10-16. Selvom mærket således tjener som beskyttelse, er det dog samtidig et udtryk for Guds stærkt dadlende eller fordømmende karakteristisk af bæreren.

⁶⁶*forvender*: Betyder at føre på afveje, at vildlede. [ODS]

⁶⁷*Ludendorff*: Erich Ludendorff (1865-1937), tysk general, som var hovedansvarlig for den militære strategi og politik under de sidste år af 1. Verdenskrig. Ludendorff var efter krigen radikal højrepolitiker. [DSD & BOE]

troede paa, men lod, som jeg gjorde det, fordi jeg vilde det gerne ... Maaske vil der komme en Tid for Jorden, da *han* hersker over den, han derovre, i Fred og Menneskers Velbehag. Men inden den Tid? Kolonierne vil rejse sig mod Europa, Europa rejse sig mod sig selv, Japan hæve sig over de andre, et nyt Folk over Japan igen. Der vil gaa Aartusinder, inden Mars's⁶⁸ røde Fakkelt er slukket imellem Stjernerne. Lad saa Fredsfyrsten⁶⁹ sejre engang om en Evighed. Men jeg har et Rige af denne Verden, maa sejre nu, altsaa krige nu.

(479) ANGELICA: Saa maa det alligevel have været den fejle, jeg valgte dengang.

(480) KANSLEREN: Sig det ikke! (*Griber efter Dolken over Bordet*) Det er Vrøvl, det, du dér fabler sammen. Du elskede mig. Den, der elsker, har intet Valg.

(481) ANGELICA: Ja, det gjorde jeg vel. Gennem fem og tyve Aar har jeg troet det. Og nu ved jeg med-et ikke mere. Hvad er det at elske?

(482) KANSLEREN: Det ved *du* ikke?

(483) ANGELICA: Hvis jeg elskede dig med fuld, hel Kærlighed, kunde jeg vel følge dig gennem alt. Ogsaa gennem dette.

Men saa bange jeg bliver! Hvordan gaar det til, man paa engang kan huske noget, man aldrig har vidst? Den Aften, da jeg gik fra ham — han gik op og ned ad Gulvet og vred sine Hænder: ”Jeg vil bære dig gennem Livet, kun sig Ja, sig Ja.”

Jeg sad med Hovedet sænket, og nu, nu fem og tyve Aar efter, gaar det op for mig, at til alt, hvad han sagde, klang det blot i mit Sind: ”Han er kalveknæet⁷⁰, se han er jo kalveknæet.” Min Herre Almægtige, var det derfor, jeg kom til at elske dig, fordi og blev ved med at elske dig, fordi — fordi du blev ved at give mig Legeme og Herlighed, Tummel og Glans, et helt Folks Hyldest til sidst, gjorde mig til Dronning i Sansernes Verden. Og er det derfor, jeg nu skal straffes saa bitterligt, se al Udvendigheden falde af, saa Brutaliteten staar nøgen?

(484) KANSLEREN: Forvildelse er det, alt det, du siger. Brutal er jeg ikke, kun stærk, kom ind til mig og støt dig til mig, saa stærk, at jeg kan bære alle Byrder, ogsaa dine, bare du giver Lov. Og det gør du jo da. Du gaar ikke fra mig, det gør du ikke. Det kan du ikke.

(485) ANGELICA: Det kan jeg ikke, men jeg kan heller ikke blive. Kan ikke taale Kærtegn af — af Forbryderhænder, vil ikke have de Hænder hverken paa mig eller mine Børn, vil ikke have dem, vil ikke have dem.

(486) KANSLEREN: Elskede, du maa ikke græde. Jeg har ikke set dig græde, siden — siden den Nat du var gaaet fra ham og kom til mig.

(487) ANGELICA: Saa lov mig, Alexi, lov mig da

⁶⁸Mars: Planeten Mars er opkaldt efter den romerske krigsgud [BOE].

⁶⁹Fredsfyrsten: Tilnavn til Messias (den salvede) som den, der bringer fred jf. GT: Es. 9,5: ”For et barn er født os, en søn er givet os, og herreømmet skal ligge på hans skuldre. Man skal kalde ham Underfuld Rådgiver, Vældig Gud, Evigheds Fader, Freds Fyrste.”

⁷⁰kalveknæet: Hos mennesker betegnelse for indadbøjede knæ (om tilfældig ell. øjeblikkelig benstilling og om en fra den normale afvigende benbygning). [ODS]

- (488) DEVETTI: (*ind*) Excellence, tilgiv mig, Skibene venter paa Ordren.
- (489) KANSLEREN: Hm.
- (490) DEVETTI: Og fjerde og femte Bataljon rykker frem gennem Gaden for at se Dem.
- (491) KANSLEREN: Jeg vil ingen se.
- (492) DEVETTI: Tilgiv mig, men — Nationens Sorger gaar forud for egne, sagde Excellencen engang.
- (493) KANSLEREN: Egne? Hvad Sorger har jeg?
- (494) DEVETTI: Ja, altsaa, at Deres Søn — men vi maa jo
- (495) ANGELICA: Vor Søn? Hvad med ham? Hvilken Søn?
- (496) DEVETTI: De ved da, at Carlo har — er —
- (497) ANGELICA: Hvad er der med Carlo, saa sig det dog.
- (498) KANSLEREN: Sig det.
- (499) DEVETTI: Han har — han er død. De kom til mig. Jeg skulde sige Dem det; men saa hørte jeg Fruen græde herinde, og tænkte jo, De vidste det allerede.
- (500) KANSLEREN: Angelica! fat dig, kom her til mig!
- (501) ANGELICA: Rør mig ikke. Har du saa faaet nok? Vil du mere endnu. Nej, ikke de Hænder! Min Dreng! Min Dreng! (*Ud*) .
- (502) KANSLEREN: Mine Hænder — haan dem ikke — de løfter et Rige gennem Blod og Kval til Liv. Devetti, send Ordren! I Kongens Navn!

4. Akt: IV.

- (503) DEVETTI: (*ind med Kardinal Sozzi og en ung og en gammel Kardinal*) Hans Excellence er desværre ikke til Stede i Øjeblikket.
- (504) DEN UNGE KARDINAL: Saa?
- (505) DEN GAMLE KARDINAL: Hvis ikke mine gamle Øjne bedrager mig, er det ellers den aftalte Tid.
- (506) DEVETTI: Hans Excellence maa have glemt dette berammede Møde. — Han er til Sejrhøjtideligheden over de faldne. Tør jeg bede Deres Eminencer vente?
- (507) DEN GAMLE: Hans Excellence er vel meget nedbøjet over de to Sønners Død?
- (508) DEVETTI: Hans Excellence er stolt af at være mellem dem, der har ofret Fædrelandet en Søn. Og den unge Hr. Victor bar jo ikke sit Navn med Skam. Flyvende ind i Døden, greb han den Sejr, der var hans Maal.
- (509) DEN UNGE: Flyvende ind i Døden — naa ja, han faldt ned.
- (510) DEVETTI: Blev skudt ned.
- (511) DEN UNGE: Blev beskudt og faldt ned, javel.

- (512) DEVETTI: Deres Eminencer ved vel ikke noget om, hvad Kansleren vil Dem?
- (513) DEN GAMLE: Ved De det?
- (514) DEVETTI: Ja, det ved jeg, Eminence. Jeg er Kanslerens Befuldmægtigede. Kansleren vil foreslaa, at Hans Hellighed udsender et Opraab til Italiens Folk eller maaske blot til Hæren om, at den Almægtiges Velsignelse følger den.
- (515) DEN UNGE: Hvad siger De, Menneske?
- (516) DEVETTI: Deres Eminencer kan jo nu gennemdrøfte Sagen med Kansleren personlig; han vil sikkert være her om et Kvarters Tid. Kan jeg gøre noget andet for Dem end at lade Dem være ene?
- (517) SOZZI: Det tror jeg ikke. Nej Tak. Med mindre Kansleren har Dewar⁷¹.
- (518) DEVETTI: Det har han ikke. Men jeg har. (*Ud*).
- (519) DEN UNGE: Tror han, at vi vil velsigne denne — denne — ja, jeg kunde raabe det ud over Tagene, — denne Lystmorder — her kan dog vel ingen høre os?
- (520) DEN GAMLE: Den hellige Fader vil blive yderst echaufferet⁷², hvis han ikke tager det paa en anden Maade.
- (521) DEN UNGE: Om det saa skal koste mig Martyrdøden — hvorfor sidder De der og siger ingenting?
- (522) SOZZI: Jeg regner.
- (523) DEN UNGE: Regner?
- (524) SOZZI: Ja, regner. Er han ved at tabe Krigen, siden han nu har Brug for Kirkens Støtte? Og vil bilde os ind, den er ham uvæsentlig, ved at glemme Mødetiden? Og tror derfor — — —
- (525) DEN UNGE: Jeg skammer mig over Dem. Der sidder De ganske rolig og sludrer, mens der bydes Kirken en grænseløs Forhaanelse. Har De ingen Samvittighed, Eminence?
- (526) SOZZI: Masser! Masser! Men dem vil jeg ikke tage Hul paa nu.
- (527) DEN UNGE: En Kyniker er De. (*Tjener ind med Whisky.*)
- (528) SOZZI: (*blander*) Nej, jeg er ikke. Jeg tror blot ikke paa, at Gud er Idiot. Tværtimod, jeg tror, han kan sine Ting paa Fingrene og sætter Pris paa, vi viser ham, vi ogsaa kan vore. Jeg var Præst i en lille Landsby i Posletten under Krigen; Østrigerne erobrede den, og Officeren sagde til mig: ”Es ist Befehl, at De paa Søndag ved Højmessen beder for Tysklands og Østrigs Sejr.” ”Det vil mine fattige italienske Sognebørn jo ikke blive alt for opbyggede af,” indvendte jeg, ”og hvad Gud angaar —” ”Es ist Befehl,” lød Svaret. Naa, om Søndagen bad jeg, som jeg plejede, paa Italiensk for Italiens Sejr, og da Officeren blev urolig i Stolen, slog jeg over i Tysk, som han jo var den eneste, der forstod, og bad for Tysklands og Østrigs Sejr. Mine Italianere

⁷¹Dewar: ”Dewar” er et mærke af skotsk whisky, som blev grundlagt af John Dewar i 1846. [WIKI-EN 02.09.08]

⁷²echaufferet: Fransk ord for at være eller blive varm og rød i ansigtet som udtryk for sindsbevægelse eller ophidselse. [ODS]

græd af Glæde, og Tyskeren lo og nikkede, og jeg hørte en Stemme fra Himlen sige:
”Min Søn, i dig har jeg Velbehag.”

(529) DEN UNGE: Der er een Ting, jeg altid har spekuleret over, naar jeg saa Dem.

(530) SOZZI: Det var ikke mange.

(531) DEN UNGE: Nemlig, om De er rødmosset eller rødblisset, Eminence.

(532) SOZZI: Hvorfor lader De denne gode Guds Gave staa urørt, min Herre? Er det ikke mærkeligt, Skotterne er Verdens Puritanere. Og er Verdenseksperterne i Whisky. Der *er* noget der; plus ∞ ⁷³ og minus ∞ ligger begge i samme Punkt. Alkærlighed og Egenkærlighed i deres yderste Konsekvenser er Kærlighed i den højeste Grad. Maaske Retfærdighedsbevidsthed kan opforstørres til Samvittighedsløshed, og den højeste Form for Fromhed er Kynisme.

(533) DEN GAMLE: Det er muligvis rigtigt altsammen, eller ogsaa er det det ikke, men hvad kommer det Sagen ved?

(534) SOZZI: Maaske ingenting. Maaske usigelig meget. Det er ikke længere siden, end selv den lille Dreng dér kan huske det, at det katolske Italien sloges med det katolske Østrig, uden at nogen forargedes. Hvordan skulde vi saa kunne forarges over, at vi nu fører en hellig Krig med nogle forbandede koptiske Kættere i Afrika⁷⁴? NB. hvis vi vinder den.

(535) DEN UNGE: Det sker ikke. Denne Voldsmand maa stækkes nu.

(536) SOZZI: Stækkes, ja kunde det ske! Ogsaa jeg mener, at det er utrygt for Kirken med for fast en Haand ved Statens Ror. Den risikerer at sejles i Sænk. Der kan være Folk, der har faaet det til Opgave at torpedere Kirkeskuden, vort Kald er det nu engang at holde den flot⁷⁵ og i Form.

(537) DEN UNGE: Og derfor skal enhver Antikrist knuses — —

(538) SOZZI: Hvorfor saa morderisk? Hellere polere end spolere. I disse Tidens Malmstrøm er denne Diktator, *ret behandlet*, slet ikke saa ringe for Kirken at ligge forankret ved.

(539) DEN UNGE: En Mand, der personlig hader os og officielt kun viser os den nødtørf-tigste Respekt!

(540) SOZZI: Hvor megen Respekt for Kirken kan man forlange af en uægte Søn af en Præst?

⁷³ ∞ : Symbolet på uendelighed er opfundet af matematikeren John Wallis i 1657. Det bliver brugt som en slags fællessymbol og kan overordnet inddeles i tre hovedtyper: en matematisk, en fysisk og en metafysisk. [BOE]

⁷⁴koptiske Kættere i Afrika: Henvisning til den koptisk-ortodokse kirke, det største kirkesamfund i Egypten, her særligt de etiopisk-ortodokse, der var koptiske frem til 1959. Ordet ”kætter” kommer oprindeligt af det græske ”katharós” (ren, uplettet), men begrebet blev overtaget af den romersk-katolske kirke, hvor det betegner en tilhænger af en fra kirkelæren afvigende lære og udgiver den for kristelig - en vrangtroende, en vranglærer. I denne sammenhæng mener Kardinal Sozzi, at etiopernes koptiske kristendomsopfattelse er afvigende og forkert i forhold til den katolske. [ODS & DSD]

⁷⁵flot: Kardinal Sozzi taler ofte tvetydigt. I dette tilfælde kan ordet ”flot”, udover at referere til det ydre udseende af skibet, også henvise til et maritimt udtryk for at noget er frit flydende, klar af grunden. [ODS]

- (541) DEN GAMLE: Er han det da? Tror De, det passer? Der er dem, der siger, han ikke kan lide os, fordi han aldrig kan blive Pave. Tror De virkelig, det passer, der er Præsteblood i ham? hvad?
- (542) DEN UNGE: Krigen skal tabes. Krigen skal tabes.
- (543) SOZZI: Maa vi saa være fri, Eminence, for det Hysteri! Hvad faar Kirken ud af, at Italien taber Krigen? I det Land bor ogsaa vi. Dets Penge er det, vi køber vor Mad for. Hvad hjælper det os, at Vatikanmønten skinner aldrig saa blank, hvis Liren ligger i Lokumstønden?
- (544) DEN GAMLE: De er ikke den hellige Faders Ven.
- (545) DEN UNGE: Nej, De er Hans Excellences Ven og Forræder mod Kirken.
- (546) SOZZI: Jeg skal sige Kansleren Deres Ord.
- (547) DEN UNGE: Jeg kan sige ham mine selv.
- (548) DEN GAMLE: Jeg gør opmærksom paa, at jeg staar ikke offentlig ved, hvad jeg siger privat mellem Venner.
- (549) DEVETTI: (*ind*) Hans Excellence holder for Døren. (*Ud*) .
- (550) DEN UNGE: Jeg betragter mig selv som Ordfører for os.
- (551) SOZZI: Det maa vi hellere stemme om. Jeg foreslaar mig. Og De, Eminence, stemmer paa mig.
- (552) DEN GAMLE: Det gør jeg virkelig.
- (553) SOZZI: Saa er jeg valgt med 2 Stemmer.
- (554) DEN UNGE: I saa Fald har jeg intet her at gøre. Jeg gaar. (*Ud*) .
- (555) DEN GAMLE: Det har jeg egentlig heller ikke. Det gør jeg egentlig ogsaa. (*Ud.*)
- (556) SOZZI: (*uroilig op og ned*) Hvad nu? Hvad nu? Tabe! Vinde! — ja, Guds Død! ja: Italien skal vinde Krigen, og han skal tabe den. (*Sætter sig ned og skriver*) . Tak, Herre i Himlen. Du kommer altid din Tjener i Hu. Nu viste du mig Maalet. Du vil ogsaa vise mig Vejen, jeg skal naa det ad.
- (557) KANSLEREN: (*ind*) Goddag, Eminence. Hvad — er De ene?
- (558) KARDINALEN: Ingenlunde, Excellence. Jeg holdes med Selskab af en fortræffelig Ven, Scotch Dewar Whisky. Maa jeg ikke præsentere?
- (559) KANSLEREN: Italiens Vine er gode nok til mig. Har Devetti fortalt Dem — De forstaar, det drejer sig om —
- (560) KARDINALEN: Jeg forstaar det hele.
- (561) KANSLEREN: Kan De faa gjort Hans Hellighed forklarligt —
- (562) KARDINALEN: Hans Hellighed kan man ikke mere gøre noget forklarligt.
- (563) KANSLEREN: Hvad vil det sige?
- (564) KARDINALEN: Hans Hellighed er brrr. Han beder 16 Timer i Døgnet. Det kan ingen Djævel holde til. Langt mindre en Pave. Men med ham er det jo ogsaa forholdsvist ligegyldigt.

- (565) KANSLEREN: Jeg ønsker det Opraab! Hvordan faar jeg det?
- (566) KARDINALEN: Der har været Mytteri ved Nordgrænsen?
- (567) KANSLEREN: Løgne i Udlandstelegrammerne. Ordenen i Riget er urokket. Men jeg ønsker det Opraab for Udlandets Skyld. Det kan vende Stemningen, i hvert Fald i det katolske Udland. Krigen kan jeg vinde selv med Lethed, men det kan hjælpe mig til at vinde Freden.
- (568) KARDINALEN: Og hvordan havde De tænkt Dem, det skulde lyde? Saadan noget i Retning af som f.Eks. Tapre Sønner af vor Moder Kirken! Paa det Korstog, eders anden Moder, Fædrelandet, kalder eder til for at fri Trælle, løse Bundne, hjælpe Syge til Helse og føre vankundige til den enesaliggørende Kirkes Favn hilser vi eder fra denne Kirke med et: Herren er med eder. — Er det godt?
- (569) KANSLEREN: Glimrende, Kardinal! glimrende! Og hvordan skaffer De mig det?
- (570) KARDINALEN: Det kunde jeg maaske. Deres Ildtilbeder, Ærkebisp⁷⁶ af Dolo, faar jeg let til at skrive under. De Folk, det er beregnet for, lægger saamænd ikke Mærke til, om det er Pavens Navn eller et andet, der er sat paa. Jeg lægger det for i Kardinalraadet. Sikke en Hvirvelstorm! Nogle for og flere imod! Imedens lader jeg det trykke og opslaa paa Torvene.
- (571) KANSLEREN: Hvorefter Kardinalraadet vil protestere og gøre det hele værdiløst.
- (572) KARDINALEN: Hvorefter Kardinalerne vil tie stille, for det hellige Sammenholds Skyld. Men inden alt dette kan lade sig ordne, er der et Par smaa Spørgsmaal, vi skal have afgjort.
- (573) KANSLEREN: Saa?
- (574) KARDINALEN: For det første: Hvis Hans Helligheds Hjerne virkelig springer af Led en Dag, hvem vil saa De være stemt for som hans Eftermand?
- (575) KANSLEREN: Alle andre end Dem.
- (576) KARDINALEN: Saadan svarer De mig. Udmærket. Og hvordan vil De svare alle andre?
- (577) KANSLEREN: Dem.
- (578) KARDINALEN: Endnu mere udmærket. Men se saa her. I min Lomme gaar jeg rundt med en Lap Papir. Maa jeg læse det for Dem?
- (579) KANSLEREN: Hvis det er nødvendigt.
- (580) KARDINALEN: ”Som hengiven Søn af Kirken bekræfter jeg herved, at saa længe jeg har Magt i Italien vil ingen af Kirkens nugældende Rettigheder være at indskrænke eller paa anden Vis beklikke⁷⁷”. — Beklikke er et godt Ord, ikke sandt?
- (581) KANSLEREN: Og nu mener De, at den ene Underskrift er den anden værd. Ved De, hvad jeg kalder det?

⁷⁶Dolo: Dolo er navnet på en italiensk by nær Venedig. [DSD & GM]

⁷⁷beklikke: ”Klik” er et middelnedertysk ord for ”plet eller ”klat” som i denne sammenhæng skal forstås overført i betydningen plet på ens ære, rygte. ”Beklikke” betyder således at tilsmudse, skade eller så tvivl om nogens gode navn og rygte. [ODS]

- (582) KARDINALEN: Spring det over! Alle den Slags Udtryk er bare Tidsspilde. Skal vi afbryde Forhandlingerne?
- (583) KANSLEREN: Hr. Kardinal! Jeg kan i Dag afskedige min Finansminister, lade ham fængsle som Bedrager og arrestere Dem som Medvider.
- (584) KARDINALEN: Saa vil vi ikke have Enecelle. Vi vil sidde sammen, De og jeg.
- (585) KANSLEREN: Ingen vil vove at sigte *mig*; Ret er, hvad *jeg* bestemmer. Deres Ord bliver ikke troet. Hvad ler De af?
- (586) KARDINALEN: Er De saa langt ude! Ja, Krigsbegejstringens Temperatur er sunket. Det var godt med en Saltvandsindsprøjtning. Men naar De i den Grad har det Opraab behov, maa det være dumt, om jeg skaffer Dem det. Vi afbryder altsaa.
- (587) KANSLEREN: Den Dag, De bringer mig Opraabet underskrevet, skriver jeg Deres Haandfæstning⁷⁸ under. Og saa takker jeg Dem for Samtalen. Farvel.
- (588) KARDINALEN: Endnu tre Sekunder! der er endnu et lille Spørgsmaal. Før jeg kan indlade mig paa al denne Hasard, maa jeg vide een Ting af Dem.
- (589) KANSLEREN: Hvilken? hvilken?
- (590) KARDINALEN: Ved Deres gamle Mors Minde og ved Italiens Ære besværges jeg Dem: De skal sige mig Sandheden. Vil De det?
- (591) KANSLEREN: Lad høre.
- (592) KARDINALEN: Vinder vi Krigen?
- (593) KANSLEREN: Jeg maa le. Om vi vinder Krigen! Et Slag til kan gøre det. Vore Hære rykker frem langs to Bjergsider, Fjendens samlede Styrke staar i Kløften. Vore Flyvere vil afskære dem Tilbagetoget, vi vil knuse dem i Tusindvis — hvad stirrer De paa?
- (594) KARDINALEN: Om Forladelse, en dum Digression⁷⁹ — jeg kom bare til at se for mig disse Tusinder af slukte Menneskeliv.
- (595) KANSLEREN: I Krigstid regner man ikke med Menneskeliv, Eminence, man regner med Tal.
- (596) KARDINALEN: Der gaar en Anekdote om, at De engang i Deres pure Ungdom vilde skaffe alle Krigsvaaben bort, om De saa skulde æde dem, sagde De. Man kaldte Dem Sabelslugeren. Og nu docerer⁸⁰ De Krigsfilosofi med en Røst som en Mitraillease⁸¹. — Er Historien rigtig?

⁷⁸*Haandfæstning*: Middelnedertysk ord ("handvesting"), som betegner et skriftligt løfte om overholdelse af visse retsregler og privilegier udstedt til undersåtterne af en konge før hans kroning. Kansleren erklærer, at han er villig til at underskrive en ny og mere fordelagtig traktat eller konkordat (officiel aftale mellem paven og en stats regering), som den katolske kirke gerne vil have. Kansleren får derved sit opråb og kirken sin håndfæstning. [ODS]

⁷⁹*Digression*: Latinsk ord - sammensat af "dis" (til siden) og "gradi" (gå) - som betegner en afvigelse fra hovedsagen, en sidebemærkning. [ODS]

⁸⁰*docerer*: Den latinske betegnelse for det "at undervise", men brugen her kan dog have en vis tvetydighed, idet "docere" både kan betegne det at holde en videnskabelig forelæsning på universitetet og (ofte i nedsættende forstand) det at sige noget i en ubehagelig, belærende tone. [ODS]

⁸¹*Mitraillease*: Fransk ord for kuglesprøjte eller et maskingevær af svær kaliber. [ODS]

- (597) KANSLEREN: Kære Eminence, man er eet, og Skæbnen gør En til noget ganske andet; om man græder eller klapper i Hænder, tager den sig ikke af. Taabe var man da, om man ikke valgte at klappe.
- (598) KARDINALEN: Og *hvis* vi nu taber?
- (599) KANSLEREN: Snak, siger jeg Dem. Snak. De maa dog kunne se paa mig, jeg brænder af Sejrsforvisning.
- (600) KARDINALEN: Jeg vil gøre en Dumhed, Excellence, en stor, stor Dumhed: jeg vil tro Dem paa Deres Ord. (*Ud*) .
- (601) KANSLEREN: Devetti! Der er vel ingen Telegrammer? intet Slag begyndt?
- (602) DEVETTI: (*ind*) Desværre, Excellence. — Saa træt De ser ud! Jeg kan vel ikke tale for Dem i Radioen?
- (603) KANSLEREN: Gaaet i Staa! Alverden er gaaet i Staa! Det raadner op det hele. Den Vej, jeg begyndte paa op mod en straalende Tinde, ender i en Sump af Magtesløshed og Forgift. Jeg skulde have gaaet Kirkevejen, jeg ogsaa. Saa kunde jeg nu have vandet Blomster i en Klosterhave og vandret en Tur paa bare Fødder ud ad en solbeskinnet Sti og sat mig ned og snakket med Børnene, der leger imellem Lam og Æselsføl i Landsbyens stille Gade. Ja, eller tronet som Kardinal og regeret baade Kansler og Pave. Denne Helvedes Krig, som ingen har villet, og alle tvang mig til — — — sig mig, Devetti, sig mig det ærligt, tror De — nej, gaa blot, jeg vil hvile lidt.
- (604) DEVETTI: Ja, hvile! Men desværre — der er jo Radioen nu.
- (605) KANSLEREN: Det er i Orden, jeg har indtalt mit Foredrag paa en Plade. Det kommer straks. Jeg vil prøve at hvile saa længe.
- (606) DEVETTI: Gudskelov! — Jeg skal vogte, at intet forstyrrer Dem.
- (607) KANSLEREN: Kunde De det, aah, kunde De det! Devetti, skal vi to være Venner, jeg mener: rigtigt? skal vi være Dus?
- (608) DEVETTI: Excellence, sig Du til mig. Men jeg — De er min Fører og Herre.
- (609) KANSLEREN: Ja, ja. Men se, Devetti, Natten er lang for den, der skal tælle Timeslagene. De har vel stadig intet kunnet opspore om, hvor min Hustru har gemt sig?
- (610) DEVETTI: Desværre, Excellence. Ikke endnu. Men jeg lover Dem, jeg skal finde det.
- (611) KANSLEREN: Tror De? Tak, Tak. Og hvad hjælper det saa, selv om De finder? For man skulde vel aldrig tro, hun er søgt til ham. At de maaske om Natten, naar de er trætte af at bede — — —. Ja, ja, der har været gemt Elskerinder i den Tusindværelseslejlighed før. Og Verden gaar ikke fremad, tværtimod, den — — — De hørte ikke, hvad jeg sagde, Devetti, vel? Jeg forlanger, De ikke hørte det.
- (612) DEVETTI: Jeg hørte intet, Excellence. Det kan De dog vel forstaa.

- (613) KANSLEREN: Godt! Godt! Skal vi tage til Fronten, Ven? Aah Gud, hvor jeg længes efter Larm og Kamptummel, efter Død eller dog Lemlæstelse, Smerte i Kødet, saa man kan pege paa, dér gør det ondt, af den Grund gør det ondt. Om man kunde falde ned med en Flyvemaskine maaske paa det Sted, hvor min Dreng blev knust, og Sandet vilde blande vort Blod, og vi skulde høre sammen igen, uadskillige som dengang, inden han blev avlet, da han endnu var Blod i mit Blod. Skal vi tage til Fronten, Ven Devetti?
- (614) DEVETTI: Lad mig! lad mig! Men, Kansler, Deres Plads er her.
- (615) KANSLEREN: Og hvor min Plads er, er Deres. Ja, vor Plads er her. Og foran os ligger Natten. Denne Nat. Og de næste igen. Saa var det, jeg tænkte — — — hvis De muligvis kunde — nej, se ikke paa mig. Men hvis De kendte eller kunde finde et Menneske — en ung Pige — ikke en malet Tøs fra et Skuespilhus, men dog altsaa en, som — ja, en, som — — —
- (616) DEVETTI: Excellence, jeg skal prøve. Blot det ikke bliver Dem en Skuffelse.
- (617) KANSLEREN: Frygt ikke det. For jeg venter mig intet. Intet mer. Og skal dog holde ud. De tøver, Devetti?
- (618) DEVETTI: Maaske jeg kan finde Dem en, der ikke vil skuffe. Naar det gælder Dem, kan jeg alt.
- (619) KANSLEREN: Min Ven! min Ven! — Saa sig mig alligevel, det Spørgsmaal fra før — helt oprigtig: Tror De, vi vinder Krigen?
- (620) DEVETTI: Saalænge Deres Excellence tror, at vi sejrer, sejrer vi. (Ud) .
- (621) KANSLEREN: *(skruer op for Radioen, kaster et Tæppe over sig og lægger sig paa Sofaen, Lyset generer ham, han slukker det og lægger sig igen. Lidt efter begynder utydelige Skikkelser at anes i Værelset)*
- (622) STEMME: Du har stjaalet mit højre Ben, Kansler. Begge mine Lunger har jeg hostet fra mig, Kansler. Vil du købe et Par Øjne, der er blindede, Kansler? Hahaha, jeg dræbte ham, Kansler; han var uden Vaaben og grinede bønligt til mig; saa skød jeg ham.
- (623) KANSLEREN: Ja, ja, ja, I skal faa Tapperhedsmedaljen, siger jeg jo.
- (624) STEMME: *(lykkelige)* O, det var dejligt, det er bedre end Benet. Saa kan jeg hente Brænde til Mor uden Lunger. Den vil skaffe mig min lille Pige at se. Saa bliver jeg friet for Helvedes Pine.
- (625) KANSLEREN: Ja, ja, ja. Saa er I jo Helte, og det er det største af alt.
- (626) STEMME: *(i Fortvivlelse)* Aah! Kansler, Kansler!
- (627) ANDRE STEMME: Ve, han bedrog os. Vi tabte Krigen, han ødte vor Ungdom, han stjal vort Brød, han besudled vor Ære. Ve over Folkefordærveren, ve ham! vi tabte Krigen, vi tabte Krigen.
- (628) SPEAKERENS STEMME: Kansleren taler.

- (629) RADIOEN: Mit Folk, mit fattige, stolte Folk! Med en Tapperhed, der vil lyse ned gennem Tiderne, har I bragt jeres Ofre paa Landets Alter og vore Soldater bidt sig frem fra Erobring til Erobring. I de sidste Maaneder har vi befæstet vore Stillinger; i Morgen gaar vi frem paany. Sejrens Dag lyser forude. I Aartusinder har Roms Gader genlydt af sejrriige Krigeres March, i Aartusinder endnu skal den samme Takt hamre det fast for Verden: Rom lever. Italienerne af det romerske Imperium, I har Ret til at være stolte af, at ogsaa vor Slægt skænker en Sejr til vor Moder, den evige Stad.
- (630) STEMMERNE: Giv mig mine Lunger, mine Øjne, min Sjælefred.
- (631) DE ANDRE STEMMER: Ve! Han bedrog os! Han tabte Krigen.
- (632) EN NY STEMME: Hahahaha.
- (633) KANSLEREN: Hvem ler? Hvem vover at le ad mig, Kansleren?
- (634) STEMMEN: Jeg.
- (635) KANSLEREN: Hvem er du?
- (636) STEMMEN: Din Skæbne.
- (637) EN UNG PIGE: (*ind*) Er her mørkt? (*Tænder Lys*) Er Kansleren ikke her?
- (638) KANSLEREN: Hvem der? Hvem er du?
- (639) PIGEN: Jeg er bare en af dit Folk, Kansler. Jeg kommer, fordi du kaldte.
- (640) KANSLEREN: Er du en Løgn og Skygge og Svaghed som alle de andre?
- (641) PIGEN: Føl paa mig.
- (642) KANSLEREN: Kød og Blod! et levende Menneske! Kød og Blod ved mit Hjerte igen. Maa jeg kysse dig, Barn?
- (643) PIGEN: Kysse mig maa du. Og øde mig maa du. Du maa med mig alt, hvad du vil.
- (644) KANSLEREN: Og hvorfor maa jeg det?
- (645) PIGEN: Fordi vi jo elsker hinanden.
- (646) KANSLEREN: Du lyver. Det er ikke dig, jeg — nej, tilgiv mig, Barn, jeg gør dig bange. Men du tager fejl, du maa ikke bruge saa stort et Ord. Eller — *har* du Ret? er det dig, jeg elsker? hvem er du da?
- (647) PIGEN: Dit Folk.
- (648) KANSLEREN: Barn, Barn! hvem lærte dig saadanne Ord? Vil du blive hos mig altid?
- (649) PIGEN: Altid. Indtil du svigter mig over dig selv.
- (650) KANSLEREN: Barn, uskyldige Barn, i Nat vil jeg sove, sove med mit Hoved ind mod dit tillidsfulde levende Hjerte og vaagne i Morgen og prøve paa at finde en Vej frem til en ærefuld Fred. Maaske, maaske Paven vil mægle. Ja. — Kom!
- (651) VIVIENNE: (*ind*) Svigerfar! ved du? aah, jeg dør af Lykke. Han er ikke dræbt. Han er kommen hjem. Han er ikke dræbt.
- (652) KANSLEREN: Hvem? Victor? er Victor i Live? Endnu en Stjerne — midt i alt dette ravende Mørke. Men hvordan?

- (653) VIVIENNE: Han kommer om lidt.
- (654) KANSLEREN: Kommer? Er her?
- (655) VIVIENNE: Han reddede sig med Faldskærm. Fjenden har holdt ham i Fangenskab i to Maaneder, men nu er han sluppet fra dem og taget med Flyveren hjem. Løjtnant Varro⁸² har ringet det til mig fra Flyvepladsen i dette Sekund.
- (656) KANSLEREN: Hvorfor ringede han ikke selv?
- (657) VIVIENNE: Han vil overraske os. Løjtnanten sagde, han tog hjem til dig. Saa maatte jeg herhen. Aah, jeg tror, jeg sprænges af Lykke. Jeg gaar i tusinde Stykker. Hør, han kommer! Folk har opdaget, det er ham! de raaber paa Gaden, de hylder ham. *(Kansleren lukker Døren op ind til Naboværelset Man hører Raab, der bliver tydeligere: Ned med Kansleren, ned med Kansleren! Slut med Krigen! Slut med Krigen! Ned! Ned!)*
- (658) KANSLEREN: Hvad er dette?
- (659) DEVETTI: *(ind)* Excellence, Kommunisterne trænger Betjentene ned gennem Gaden. Skal jeg —
- (660) KANSLEREN: Lad mig tale til dem.
- (661) DEVETTI: Gaa ikke ud! de skyder paa Dem.
- (662) DEN UNGE PIGE: Nej, de gør ikke. Det er rigtigt, som Kansleren vil.
- (663) VICTOR: *(ind)* Far, en Flok Barfodsmunke⁸³ og kommunistisk Pak imellem hinanden prøver at — —
- (664) KANSLEREN: Dreng! at du lever! Dreng!
- (665) VIVIENNE: De fik ikke Ram paa Ørnen. Victor! Victor!
- (666) VICTOR: Hun her? Fy! væk! bliv fra mig.
- (667) KANSLEREN: Hvad er der sket? Kender du ikke hende, Dreng?
- (668) VICTOR: Jo, jo. Men hun maa gaa, gaa, bare gaa.
- (669) VIVIENNE: Jeg er jo din Pige, Victor.
- (670) KANSLEREN: Vivienne, lad Gigol hjælpe dig hjem — ud til Baggaden. Noget maa være sket. Vent til senere. Alt vil klare sig. Løb saa, du. Alt vil klare sig, lille Pige,

⁸²Løjtnant Varro: Navnet kan være inspireret af feltherren Gaius Terentius Varro, som sammen med Lucius Aemilius Paulus havde fælles kommando over de romerske tropper i slaget ved Cannae i 216 f.Kr. under 2. puniske krig. Romerne tabte stort til Hannibal og den fønikiske hær, men det siges, at netop Varro ledte de romerske soldater i slaget imod Paulus' råd, men ironisk nok var det Varro, som overlevede slaget, mens Paulus blev dræbt. Munk skrev senere om Hannibal, Varro og det historiske slag i skuespillet "Før Cannae" (1943).

⁸³Barfodsmunke: Folkeligt navn for en munke-broder af "Franciskaner-ordenen", et katolsk ordenssamfund, der blev grundlagt af den hellige Frans af Assisi (1221). Ordnen bredte sig med hast ud over hele Europa, og i 1230'erne nåede de første franciskanere, eller tiggermunke som de også kaldtes, til Danmark. Brødrenes mål var at hjælpe de fattige, stifte fred og missionere. De skulle, i skarp modsætning til den rige katolske kirke, leve uden personlig eller fælles ejendom og tjene til livets opretholdelse ved deres hænder arbejde eller ved at tigge. Franciskanermunkene fik også navnet "gråbrødre" pga. deres oprindelige, ufarvede grå dragt. [DSD]

siger jeg dig. (*Hun ud*) . Menneske, er du fra Forstanden? Er i Live og telegraferer ikke hjem. Staar her pludselig og behandler din Kæreste, som — — Er du fra Forstanden, spørger jeg.

(671) VICTOR: Maaske jeg er. Husk, jeg har været i Fangenskab. De har — Far, de har mishandlet mig.

(672) KANSLEREN: Mishandlet? Du har da din Førlighed, ser jeg

(673) VICTOR: De har lemlæstet mig.

(674) KANSLEREN: Lemlæstet?

(675) VICTOR: Som en tre Ugers Gris. For hele Livet. Far! Far! Far!

(676) KANSLEREN: Min Dreng, min Dreng! ikke græde! vi skal — de Djævle, de Djævle! For disse perverse Aber i Urskoven svømmer Europa over af Medynk og kalder mig en Bandit og Barbar. — Devetti, telegrafer til Marchallen, at Krigen skal føres til Ende og Sejr *nu*, ihvad det skal koste. Brænd Byerne, knus Ambulancerne, slaa ned for Fode, kun frem! frem! frem!

(677) DEN UNGE PIGE: Nej, ikke saadan! det vil du ikke!

(678) KANSLEREN: Og Victor! i Handling er Trøst for alt! faa ryddet Gaden! Gaar de ikke godvillig, saa skyd paa dem, skyd!

(679) DEN UNGE PIGE: Gør det ikke. Kansleren er ude af sig selv. Det er ikke Kansleren, dette.

(680) KANSLEREN: Gaa! (*Devetti og Victor ud*) Orden i Riget og Sejr over Fjenden. Hvad vil du, Pige?

(681) DEN UNGE PIGE: Jeg vil gaa min Vej. Her har jeg ingenting mere at gøre.

(682) KANSLEREN: Du bliver hos mig! I Nat vil vi skænde, og sejre i Morgen, og Sejren retfærdiggør *alt*.

5. Akt: V.

(683) DEN UNGE PIGE: Far, tror du ikke nok, jeg kan faa Lov til at staa ved hans Side paa Balkonen i Dag? Mellem ham og Dronningen. Kan du ikke nok udvirke det?

(684) DEVETTI: Det kan jeg ikke, og det vil jeg ikke.

(685) DEN UNGE PIGE: Jamen Herregud, lille søde Far, det er jo *mig* nu. Hun rendte da fra ham selv, hende, den Gamle. Og heller aldrig han nævner hende med et Ord.

(686) DEVETTI: Men dér, hvor hendes Billede stod — —

(687) DEN UNGE PIGE: Det, som jeg har stjaalet. Og brændt. Ja.

(688) DEVETTI: Dér har du maaske lagt Mærke til, at hans Øjne — —

(689) DEN UNGE PIGE: Hvorfor er du ond, Far! Faar du mig til at græde, er to Timers Sminkearbejde spildt.

- (690) DEVETTI: Jeg er ikke ond. Og jeg vil ikke have dig til at græde. Du er jo mit Barn. Men jeg grunder paa, denne Dag er vel Nationens største Glædesdag i et helt Aarhundrede, men hvem af os der er glade, ved ikke jeg. — Godmorgen, Excellence. Tillykke med Dagen. Høj Sol over Rom!
- (691) KANSLEREN: (*ind*) Selv Tillykke, min Haandlanger! havde De ikke for et Aar siden med en Revolver i Baglommen tvunget mig den Krig i Næven — — ah, Godmorgen, min Putte! Næh, hvor fin og hvor glad! det lille Hjerte er danset ud af Brystet og har sat sig paa Mundens Plads!
- (692) DEN UNGE PIGE: Og du da? Du ligner en Sjejk fra ”Tusind og een Nat”.
- (693) KANSLEREN: Det er jeg ogsaa. Din Eventyrsjejk.
- (694) DEN UNGE PIGE: Jeg vilde saa gerne staa ved din Side, naar du modtager Folkets Hyldest i Dag. Gaar det an?
- (695) KANSLEREN: Naa, vilde hun det, den smaa Frk. Vipstjert? Hvad tror hun, Dronningen vilde sige? Næ, men se, hvad er det her?
- (696) DEN UNGE PIGE: Ih! ja! hvad kan det være?
- (697) KANSLEREN: Det er Englands Tak for det Stykke, jeg gav det af Ætiopien. Den højeste engelske Orden, der gives til Udlændinge — hidtil kun uddelt til regerende Fyrster. Er den lille Hjerne á jour?
- (698) DEN UNGE PIGE: Mit Haar, Alexi!
- (699) KANSLEREN: Og der har vi de første Gratulanter. Velmødt, Eminence! Godmorgen, Hr. Minister!
- (700) DEN TIDLIGERE FINANS DIREKTØR: (*ind med Kardinalen*) Min Hyldest, Excellence. Og ved De, hvad jeg modtog i Aftes?
- (701) KANSLEREN: Hvad skal vi gætte paa, Eminence?
- (702) KARDINALEN: Tilbud fra Hitler om at blive hans Finansminister?
- (703) MINISTEREN: Saa klog er han ikke. Nej, jeg modtog et Tilbud fra Amerika. For Retten til at udnytte de Oliekilder, vi har erobret, vil Selskabet udbetale os mere, end hele Krigen har kostet os.
- (704) KANSLEREN: Og vi siger Nej Tak. Kan udnytte selv. Vi har gjort det ganske godt efterhaanden. Nu ser Alverden, at vi havde dog Ret.
- (705) KARDINALEN: Eller fik Ret. Og bedre at faa Ret end blot at have Ret.
- (706) KANSLEREN: Hvilken Udmærkelse ønsker De Dem, Minister?
- (707) MINISTEREN: Deres Tillid, Excellence.
- (708) KANSLEREN: Den er for høj. Den naar De ikke. Næ, et eller andet at vise frem. Det er jo Kutyme, at den Orden, man mangler i Regnskaberne, har man til Gengæld paa Brystet.
- (709) MINISTEREN: Udmærket! hæhæhæ!
- (710) KARDINALEN: Virkelig morsomt! hahaha.

- (711) KANSLEREN: Tiden gaar dog fremad. Naar jeg brændte den Slags af for tyve Aar siden, sagde man uh! nu ler man saa hjerteligt. Ja, alt er godt.
- (712) DEN UNGE PIGE: Hvad kigger du efter, Alexi? Jeg er jo her.
- (713) KANSLEREN: Og hvad med Hans Hellighed?
- (714) KARDINALEN: Jeg har ikke set ham i Dag. Det sagdes, han har forladt Vatikanet i Morges. Men den samlede Kirke hylder Dem jo.
- (715) KANSLEREN: Jeg takker. Lad ham bare flakke om. Han er gennemskuet. Jeg kender hans Hemmelighed. Jo ser De, mine Herrer, Verden havde været en anden i Dag, hvis ikke Paven havde haft Kalveknæ.
- (716) DEVETTI: Majestæterne er undervejs, Excellence!
- (717) KANSLEREN: Slottet er brændt, men *mit* Hus staar — Kongen og Dronningen kommer til mig! hvad, Eminence?! Og saa er det jo et dejligt Vejr i Dag, og Luften er fuld af Fugle.
- (718) MINISTEREN: Af Fugle?
- (719) KANSLEREN: Af Faner, mente jeg. Hvad sagde jeg? Sagde jeg Fugle? Nej, jeg gjorde ikke. Jeg sagde Flyvere. De kan dog høre selv Propellerne. Sagde jeg ikke Flyvere?
- (720) MINISTEREN: For mig lød det, som Deres Excellence sagde Flyvere.
- (721) KANSLEREN: Det er da klart, jeg sagde Flyvere. Luften er fuld af Maskiner og Gaderne fulde af Folk, der jubler, og hele Italien fuldt af Sejr og Lykke: min Ungdoms Drøm.
Men hør nu her. Jeg regner jo med, at jeg skal regere endnu en Snes Aar, men skulde min Skæbne i et pludseligt Lune bestemme sig om, før mine Dreng, som jeg pudsig nok ikke ved, hvor befinder sig netop i Dag, min Hustru har jo for sine Nervers Skyld maattet tage en Kur, jeg havde ventet hende herind til Festen, saa meget mere som det egentlig er vor Sølvbryllupsdag, men hun har skrevet, hvor har jeg nu Brevet? naa, det ligger derinde. Hvad talte vi om? Naa, det var det. Jeg havde jo tænkt mig, at Victor skulde — men efter det, der er overgaaet ham — jeg mener, da det nu har vist sig, hans Interesser ikke ligger i Politikken — hvad Djævelen ler De af?
- (722) DEVETTI: Der var ingen, der lo, Excellence.
- (723) KANSLEREN: Devetti! min Ven! dør jeg inden ret længe, skal De tage min Plads. Dér er Kongens Navn.
- (724) DEVETTI: Men Excellence! det kan jeg ikke — det har jeg dog aldrig fortjent. Excellence, jeg skulde have givet mit Liv for Dem, og saa i Stedet — —
- (725) MINISTEREN: Jeg ønsker Dem Tillykke.
- (726) KARDINALEN: Og jeg ønsker Kirken Tillykke.
- (727) KANSLEREN: Og saa kan De staa ved min Side i Dag, baade De og den lille Dame.

- (728) DEN UNGE PIGE: (*springer ham om Halsen*) Darling!
- (729) DEVETTI: Hvis det er derfor, vil jeg hellere noget andet — et Kloster maaske.
- (730) KANSLEREN: Det er ikke derfor. Og vi har nok af Munke og Klostre og Djævelskab. Men, bi⁸⁴! bi! Jeg skal knuse denne Helvedes Kirke. Der skal ikke været andet end mig, mig, mig. De kom til at smile, Kardinal. De er en lille Mand, men De tror paa Aand. Jeg maa nøjes med Muskler. Kom an. Skal vi prøve?
- (731) KARDINALEN: Lad hellere være. De taber blot.
- (732) KANSLEREN: Mon? mon? De tænker paa Sedlen, De fik min Underskrift paa engang.
- (733) KARDINALEN: Den sidder her, Excellence.
- (734) KANSLEREN: Tænkte det nok. Kan De huske, De rulled den sammen, sylespids. De stak mine Øjne ud med den, Hr. Filister⁸⁵. Siden har jeg trukket Kværnen i Mørke. Rundt og rundt. Men nu — nu vælter vi Templet⁸⁶.
- (735) KARDINALEN: Hvad vil De, Excellence? Slip mig.
- (736) KANSLEREN: Kan De se, jeg kan løfte Dem? For jeg er Guden for Brutalitet, har en Helgeninde fortalt mig. Samson den Blinde. Giv mig Haandfæstningen tilbage. De vægrer Dem. Saa kaster jeg Dem over Balkonen som et Offer til Dagon⁸⁷.
- (737) KARDINALEN: Hjælp mig dog, Mennesker! Kansleren er sindssyg.
- (738) KANSLEREN: I saa Fald er jeg den stærkeste. Alle de kloge kan flytte Brikker, men en eneste Gal slaa Spillet omkuld. Saa løber vi. Kom!
- (739) KARDINALEN: Der er Papiret. Men hvis De tilintetgør det — — —
- (740) KANSLEREN: Er allerede sket. Se, hvor de flyver, de smaa hvide Duer. Det er Helligaanden, der tager Flugten fra Rom.
- (741) KARDINALEN: St!
- (742) MINISTEREN: Majestæterne, Excellence!
- (743) KANSLEREN: Deres Majestæter! Velkommen kan jeg ikke byde Dem, som Landets Herskere staar De jo overalt paa egen Grund. Men lykkelig ved Deres Nærhed er jeg — maa jeg kysse den lille, fine, kloge Haand?
- (744) DRONNINGEN: (*ind med Kongen*) Deres Excellence! min Oldefar, Kongen af England, bar denne Naal, den er kommen fra Indien. Maa den være en Undskyldning fra Deres Dronning for en utilgivelig Forivrelse — —
- (745) KANSLEREN: Som er glemt af alle. Og derfor ikke fandt Sted.

⁸⁴bi: Ældre ord eller dialektalt for "at vente". [ODS]

⁸⁵Filister: Filistrene var oprindeligt et navn på et semitisk folk i oldtidens Palæstina, som var israeliternes værste fjender. Konflikten mellem de to folk beskrives i Det Gamle Testaments Dommerbog 13-16. [BOE]

⁸⁶nu vælter vi Templet: Henvisning til den bibelske fortælling om den kæmpestærke Samson, der ender med nedrivningen af templet i GT: Dom. 13-16. Samson henvises der til lidt længere fremme i teksten.

⁸⁷Dagon: "Dagan", nærorientalsk gud kendt fra 2000 f.Kr. I Det gamle Testamente optræder Dagon under navnet Dagon som en af filistrenes guder (fx GT: 1. Sam. 5,2 og Dom. 16,23). [DSD]

- (746) DRONNINGEN: — og et Tegn paa vor grænseløse Beundring for den overmenneskelige Vilje, der har ført os til denne store Dag.
- (747) KANSLEREN: Denne Englands Diamant fra Indien — sødere Gave kunde jeg ikke faa — jeg bærer ikke anden Prydelse i Dag (*kaster de andre Ordener paa Gulvet*) . Og nu tror jeg, Folket venter os (*de gaar ud imod Jubelen. Men i Døren ser han sig tilbage, som om han søger nogen. Angelica er traadt ind. Han vender om og løber tilbage. De andre bliver usikre, men Bifaldet trækker dem fremad*) . Saa kom du da, kæreste kære. Endelig har jeg sejret. Skynd dig, kom med! de kalder paa os! kom!
- (748) FRU ANGELICA: Derud? I Løgner! Nej, Alexi, du skal gaa med mig. Ud i Bjergene. Synde gjorde jeg, da jeg forlod dig. Men vi skal finde hinanden igen. Langt borte fra alt dette. Og du skal finde dig selv. Jeg vil hjælpe dig. Maaske vi saa siden —
- (749) KANSLEREN: Kom med her. Jeg forlanger det. Nu. Jeg befaler det.
- (750) ANGELICA: Det er dig, der skal følge mig. Det er derfor, jeg nu — —
- (751) KANSLEREN: Saa gaar jeg alene
- (752) ANGELICA: Du gaar ikke. Du kommer til os. Lizzi, kald paa din Far.
- (753) LILLE LIZZI: (*ind*) Lille Far, vi kan ikke undvære dig.
- (754) KANSLEREN: Barn, er du med?
- (755) LIZZI: Vi kan ikke, Far.
- (756) KANSLEREN: Er du her? mit Solskin! mit Snevejr! min Blæst! Du er da ikke bange for mig?
- (757) LIZZI: Bange for Far? Nhej! Jeg vilde bare se, for der er nogen, der siger, du har Blod paa Hænderne; men det er jo slet ikke sandt.
- (758) KANSLEREN: Nej, vel? er det vel? Og nu er du hos mig! højt til Hest paa min Arm skal du sidde! saa rider vi ud i Lykken.
- (759) ANGELICA: Hvad vil du med Barnet? Lizzi, Far skal med os!
- (760) KANSLEREN: Hvem vil du være hos, Mor eller mig?
- (761) LIZZI: Hos jer begge to, hos jer begge to.
- (762) KANSLEREN: Det kan du ikke. Og saa kommer du her!
- (763) LIZZI: Far, nu bliver jeg bange.
- (764) ANGELICA: Gigol, tag Barnet ind!
- (765) LIZZI: Lille Far, lille Mor, lille — (*Ud med Gigol*) .
- (766) KANSLEREN: Hvor kommer du fra? hos hvem har du været? med *mine* Børn?
- (767) ANGELICA: Hvilken Far er du? en Søn Selvmorder for din Skyld, en anden et Menneskevrage, og Barnet her vilde du slæbe med dig ud til de drukne, hvis Bifald du køber for Penge, du har myrdet dig til.

- (768) KANSLEREN: Tag dig i Agt! min Sejr er mig hellig. Angrer du nu dit Livs Rigdom, saa svigt mig kun. Lad ham faa dig, nu du er blevet gammel, og dit Blod mumler lunkent og trægt. I alle de Aar, det dansede flammende gennem dit Hjerte, var det mit Navn, det sang.
- (769) ANGELICA: Alexi! du gaar ikke fra mig, derud i — Forhærdelsen. Skal du frelses, er det yderste Frist. Derfor kom jeg nu.
- (770) KANSLEREN: Jeg frelses! Ved du, hvem jeg er? Frelseren er jeg, Roms Ægtefælle, Guden Augustus, hvis Styrke er Ret, hvis Vilje Lov. Naar Peterskirken er mine Sejres Museum, og Indien mine Ørnes Rov ...
- (771) ANGELICA: Er det det, du vil? nye Krige, Blod uden Ophør? Skal ogsaa de sidste af vore Sønner — —? nej! dette maa standses.
- (772) KANSLEREN: — kan ikke standses, mens Jorden gaar.
- (773) ANGELICA: Herren vil gøre det. Dolken her — den skulde standset dig, straks du begyndte; da frelste din Skæbne dig. Nu sker Guds Vilje.
- (774) KANSLEREN: (*har slet ikke værget for sig, synker stille sammen*) Naar du hader mig, Søster, gør det godt at dø.
- (775) ANGELICA: Nej. Nej, hvad skete der? Kom til Hjælp! En Læge! Jamen — hader dig? forstaaer du da ikke — jeg elsker dig jo — det var jo kun derfor — Alexi! Alexi! du skal forstaa mig. Hvad skal jeg gøre? Ja, ja, nu ved jeg det. Ene skal du ikke gaa frem for Dommeren. Jeg forlader dig ikke igen. (*Hun kaster sig over ham ned mod Dolken. Devetti og den unge Pige ind; lidt efter de andre*) .
- (776) DEVETTI: Tys, Barn! ring! en Læge! — Kansler! Kansler! Kansler!
- (777) KANSLEREN: Er det Dem, Devetti?
- (778) ANGELICA: Devetti, lov mig, De tager Dem af Børnene.
- (779) DEVETTI: Alt skal jeg gøre.
- (780) FRU ANGELICA: Og sig dem mit Afskedsord, at deres Far — der var ingen større paa Jorden.
- (781) KANSLEREN: (*ler*) Saa sejrede jeg jo. Nej, sig dem, Devetti, at Skæbnens blodige Veje — uplettet kan Viljen befare dem, saa længe blot — — — Kommer Natten saa snart?
- (782) ANGELICA: I mine Arme skal du sove den bort.
- (783) KANSLEREN: Det er godt, du ikke er Roma, Elskede. Vi dør, men Roma bestaar⁸⁸.

⁸⁸ *Vi dør men Roma bestaar*: Replikkerne er her gengivet som i det oprindelige manuskript til ”Sejren”, der havde urpremière på Det norske Teater i Oslo 5. april 1936. Da stykket skulle opføres første gang i Danmark på Folketeatret, hvor det havde première 31. august 1937, skrev Munk en ny slutning, hvor Angelica dør; men Kansleren ikke dør. Munk lader Kanslerens slutreplik være (henvendt til Devetti): ”Nu er Sejren vunden - helt - endelig. Nu kan intet standse mig. Nu er Jorden min. - Kom! Vi gaar ud til Hyldesten -”. Ved opførelsen blev den oprindelige slutning dog alligevel brugt.

(784) **MUNKEN:** (*er traadt ind; han farer sammen ved Synet, men samler sig saa. Alle har bøjet Hovederne. Saa løfter han Haanden*) Hver Menneskets Stræben er skambidt af Synden; og dog er det helligt at hige; vandres bør der, skønt alle Jordens Veje ender blindt. Kun gennem Dødens bitre Lutring⁸⁹ naar Sjælene frem til den — Barmhjertighed, der skænker de Vildfarne Hvilen og Sejr til de Slagne.

Vobiscum Pax⁹⁰!

⁸⁹*Lutring*: Kommer af det middelnedertyske "lutteren", som betyder "at rense". Ordet bruges med overført betydning om tænkemåde, livsanskuelse, hvor ordet betyder "at forædle". [ODS]

⁹⁰*Vobiscum Pax*: "Fred være med Jer" på latin.